

דשִׁמְאָלָא, דְּסָלִיק לִיה לִימָא לְעִילָא, וּבִיָּה אֶסְתִּלֵּק, וְאִי לָאו הָהוּא
 חוּטָא דְּמַטִּי לִיה מִסְטָרָא דִּימִינָא, לָא סָלָקָא לְעִלְמִין, דְּכַד (דְּכִין)
 דְּהָהוּא חוּטָא נְחִית לִימָא וְיִמָא אֶתְאַחִיד בָּהּ, כְּדִין מִתְעָרִין גְּלָגְלוּי,
 וְשִׁאָגִין לְמִטְרָף טָרְפָא, עַד דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתִיב לִיה (לִין)
 לְאַחוּרָא, וְתִבִּין לְאַתְרֵיהּ, הָדָא הוּא דְּכִתִּיב בְּשׂוּא גְּלִיו אֶתְה
 תְּשַׁבְּחֵם, תְּשַׁבְּחֵם לְאַנּוּן גְּלִי יִמָא, תְּשַׁבְּחֵם תְּתַבֵּר לִין לְאַתְבָּא
 לְאַתְרֵיהּ. דְּבַר אַחֵר, תְּשַׁבְּחֵם מִמֶּשׁ, שְׁבַחָא הוּא לִין בְּגִין דְּסָלְקִין
 בְּתִיאובְתָּא לְמַחְמִי, מִכָּאן כָּל מָאן דְּכִסִּיף לְאַסְתִּפְלָא וּלְמַנְדַּע אָף
 עַל גַּב דְּלָא יָכִיל, (נ"א וְלֹא יִהְיֶי לִיה רְשׁוּתָא), שְׁבַחָא אִיהוּ דִּילִיה,
 וְכָלָא מִשְׁבַּחִין לִיה.

מתוק מדבש

דז"א, שְׁתַּלְתּוּ דְּסָלִיק לִיה לִימָא לְעִילָא לְהַעֲלוֹת אֶת הַמַּלְכוּת לְהַמְיָחַד לְמַעֲלָה עִם
 ז"א פְּנִים צַפִּינִים, וּבִיָּה אֶסְתִּלֵּק וְעִלִּית הַמַּלְכוּת הִיא ע"י הַגְּבוּרָה צָקוּד שְׁמָלּוּ תַּחַת
 לְרֹאשׁ, וְאִי לָאו הָהוּא חוּטָא דְּמַטִּי לִיה מִסְטָרָא דִּימִינָא וְאִם לֹא הַחוּט שֶׁל תַּסֵּד
 הָהוּא שְׁמַגִּיעַ מֵהִיסוּד אֶל הַמַּלְכוּת מִחֲסֵד הַעֲלִיּוֹן, לָא סָלָקָא לְעִלְמִין לֹא הִתָּה יִכְלֹה
 הַמַּלְכוּת לַעֲלוֹת לְעוֹלָם, וּמִפְּרָשׁ דְּכִין דְּהָהוּא חוּטָא נְחִית לִימָא וְיִמָא אֶתְאַחִיד
 בָּהּ שְׁכִין שֶׁהַחוּט שֶׁל הַגְּבוּרָה שְׁצִיּוּד יֵרֵד תַּחֲלֶה לִים הַמַּלְכוּת וּנְתַחֲזָה צו וְהִיא רוֹנָה
 לַעֲלוֹת עִמּוֹ, כְּדִין מִתְעָרִין גְּלָגְלוּי וְשִׁאָגִין לְמִטְרָף טָרְפָא אִזּוּ מִתְעוֹרְרִים גְּלִיו שֶׁהִם
 כָּל כְּחוֹת הַדִּין הָאֲחוּזִים צֶה וְשׂוֹאֲגִים שֶׁהִם רוֹזִים גַּם כֵּן לַעֲלוֹת עִמָּה וּלְטָרוּף טָרֵף,
 דְּהִינּוּ לְקַבֵּל חֶלֶק מִיחֻד הַעֲלִיּוֹן, וּלְפִי שֶׁהִם מַעֲלוֹם הַנִּפְרָדִים לְכֵן אִינִם רְאוּיִם לַעֲלוֹת,
 עַד דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתִיב לִין לְאַחוּרָא וְתִבִּין לְאַתְרֵיהּ עַד שֶׁהַקִּצָּה ע"י
 הַחוּט שֶׁל חֲסֵד מַחֲזִיר אֶת כְּחוֹת הַדִּין לְאַחוּר וּמוֹחֲרִים לְמִקּוּמָם וּמִשֵּׁם שׂוֹאֲצִים אֶת
 שְׁפַעַם הַמַּגִּיעַ לָהֶם מִיחֻד הַעֲלִיּוֹן, הָדָא הוּא דְּכִתִּיב בְּשׂוּא גְּלִיו כְּשֶׁאֵלּוּ כְּחוֹת הַדִּין
 רוֹזִים לְהַמְרוֹמֵם וּלְעֲלוֹת עִם הַמַּלְכוּת, אֶתְה תְּשַׁבְּחֵם וְהִינּוּ תְּשַׁבְּחֵם לְאַנּוּן גְּלִי
 יִמָא פִּירוּשׁ תְּשַׁבְּחֵם תְּתַבֵּר לִין לְאַתְבָּא לְאַתְרֵיהּ תַּשְׁבֵּר אֶת כְּחוֹת הַדִּין כְּדִי
 לְהַמְזִירֵם לְמִקּוּמָם וְלֹא יַעֲלוּ יַחַד עִם הַמַּלְכוּת. דְּבַר אַחֵר תְּשַׁבְּחֵם מִמֶּשׁ פִּירוּשׁ
 שְׁבַחָא הוּא לִין בְּגִין דְּסָלְקִין בְּתִיאובְתָּא לְמַחְמִי כִי הַרְגוֹן שֶׁל כְּחוֹת הַדִּין לַעֲלוֹת
 הוּא שָׂנֵא לָהֶם לְפִי שְׂרוֹזִים לַעֲלוֹת צַחֲסוּקָה לְרֹחוֹת אֶת יִחֻד הַעֲלִיּוֹן, מִכָּאן כָּל מָאן
 דְּכִסִּיף לְאַסְתִּפְלָא וּלְמַנְדַּע אָף עַל גַּב דְּלָא יָכִיל שְׁבַחָא אִיהוּ דִּילִיה וְכָלָא
 מִשְׁבַּחִין לִיה מִכָּאן שְׁכֵל מִי שְׁחוּשָׁק לְהַסְתַּכֵּל וּלְדַעַת צָקוּד ה' אַעֲפ"י שֶׁלֹּא יִכְלֹ, נַחֲשָׁה
 לוֹ לְשַׂנֵּא וְכוֹלֵם מִשְׁנַחֲסִים אֲחֵרוֹ. (רמ"ק ורא"ג וּמִפְּרָשִׁים)

אמר רבי יהודה, נח פד הוה בתיבה דחיל הוה דלא ידבר ליה קדשא בריה הוא לעלמין, וכיון דאתעביד דינא ואתעברו חייבי עלמא, פדין מה פתיב ויזכר אלהי"ם את נח, רבי אלעזר אמר תא חזי בשעתא דדינא שריא בעלמא, לא ליפעי ליה לאיניש דידבר שמייה לעילא, (קמי דקדשא בריה הוא בעלמא), דהא אי אדבר שמייה ידכרון חובוי (פלהו), וייתון לאשגחא ביה, מנלן משונמית, דההוא יומא יום טוב דראש השנה הנה, וקדשא בריה הוא דאין עלמא, וכדין אמר לה אלישע (מלכים ב ד יג) היש לדבר לך אל המלך, דא קדשא בריה הוא, דכדין אקרי מלך, מלך הקדוש מלך המשפט, ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת, לא בעינא דידכרון לי וישגחון בי, אלא בתוך עמי, מאן דעייל רישיה בין עמא (פלא),

מתוך מדבש

אמר רבי יהודה, נח פד הוה בתיבה דחיל הוה דלא ידבר ליה קדשא בריה הוא לעלמין נח כשהיה בתיבה היה מתירא שמא לא יזכור אותו הקב"ה לעולם, לפי שלא אמר לו עד מתי יהיה בתיבה ולא הבטיחו לצאת ממנה, וגם כל הזמן שהיה בתיבה לא דיבר אליו הקב"ה, ואחר המבול כשאמר לו הקב"ה שיצא מן התיבה ראה שטעה והרהר נגד הקב"ה לכן הביא קרבן עולה כמבואר להלן (דף ע רע"א), וכיון דאתעביד דינא ואתעברו חייבי עלמא אבל כיון שהדין נעשה ונאבדו רשעי העולם פדין מה פתיב, ויזכר אלהי"ם את נח אז זכר הקב"ה את דבר קדשו שאמר לו לנח והקימותי את בריתי אתך, וטעם הדבר שלא זכר אותו הקב"ה עד עבור זעם ולא דיבר עמו בהיותו בתיבה, רבי אלעזר אמר, תא חזי בשעתא דדינא שריא בעלמא לא ליפעי ליה לאיניש דידבר שמייה לעילא בא וראה בשעה שהדין שורה בעולם לא טוב לאדם שיזכר שמו למעלה, דהא אי אדבר שמייה ידכרון חובוי וייתון לאשגחא ביה כי אם יזכר שמו יזכרו גם חטאיו ויבואו להשגית ולהסתכל במעשיו ולדון אותו באיזה עונש, מנלן משונמית אנו לומדים זאת מהשונמית, דההוא יומא יום טוב דראש השנה הנה, וקדשא בריה הוא דאין עלמא כי כשבא אלישע הנביא אליה כתיב שם ויהי היום, ופי' חז"ל שהיה יום טוב של ראש השנה שאז הקב"ה יושב ודן את העולם, וכדין אמר לה אלישע היש לדבר לך אל המלך פירוש המלך דא קדשא בריה הוא דכדין אקרי מלך הוא הקב"ה שאז בר"ה נקרא מלך, כמו שאומרים בתפלה מלך הקדוש מלך המשפט, ור"ל ששאל אותה אם יזכיר את שמה לטובה למעלה, ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת פירוש לא בעינא דידכרון לי וישגחון בי איני רוצה שיזכירו אותי לבדי וישגיתו עלי במיוחד, אלא בתוך עמי והטעם שאמרה כן כי מאן דעייל רישיה בין

לֹא יִשְׁגָּחוֹן עָלֶיהָ לְמִידָן לִיה לְבִישׁ, בְּגִינֵי כֶּךָ אִמְרָה בְּתוֹךְ עַמִּי, תֵּא חֲזִי נַח בְּשַׁעֲתָא דְּרוּגְזָא שְׂרִיא בְּעֶלְמָא לֹא אֲדַכֵּר, פִּינֹן דְּדִינָא אֲתַעְבֵּר, מַה כְּתִיב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח, הִשְׁתָּא אֲדַכֵּר שְׁמִיה, דְּכֵר אַחֵר, וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח, כְּמָה דָּאֵת אִמְר וַאֲזַכֵּר אֶת בְּרִיתִי.

רַבִּי חֲזַקְיָה הָוָה אָזִיל מִקְפּוּטְקִיָּא לָלוּד, פָּגַע בֵּיה רַבִּי יִיסָא, אָמַר לִיה תְּוֹהֲנָא עֲלֶךָ דָּאֵת בְּלַחֲוֹדָךְ, דְּהָא תְּנִינֵן דְּלֹא יְפּוֹק בֵּר נֶשׁ יַחֲדָאֵי בְּאוּרְחָא, אָמַר לִיה רַבִּיָּא חַד אָזִיל בְּהֲדָאֵי וַאֲיָהּוּ אֲתִי אֲבַתְרָאֵי, אָמַר לִיה וְעַל דָּא תְּוֹהֲנָא אִיךְ אָזִיל בְּהֲדָךְ מֵאֵן דְּלֹא תִשְׁתַּעֲי בֵּיה מְלִי דְּאוּרִייתָא, דְּהָא תְּנִינֵן כָּל מֵאֵן דְּאָזִיל בְּאַרְחָא וְלֹאוּ עַמִּיה מְלִי

מתוך מדבש

עֲמָא לֹא יִשְׁגָּחוֹן עָלֶיהָ לְמִידָן לִיה לְבִישׁ, בְּגִינֵי כֶּךָ אִמְרָה בְּתוֹךְ עַמִּי מִי שְׁמַכְנִים רֹאשׁוֹ וְכוּלָּל אֶת עֲצָמוֹ עִם כָּל הָעַם לֹא מִשְׁגִּיחִים עֲלֵיו לְדוֹן אוֹתוֹ לְרַע, לִכְן אִמְרָה בְּתוֹךְ עַמִּי אֲנִי רוֹצֵה לְהַכְלִל, וְזֶה גַם הִיָּה הַטַּעַם שֶׁלֹּא נִזְכַּר נַח בִּימֵי הַמַּבּוּל, כִּי תֵּא חֲזִי נַח בְּשַׁעֲתָא דְּרוּגְזָא שְׂרִיא בְּעֶלְמָא לֹא אֲדַכֵּר כֹּא וְרֹאֵה נַח בְּשַׁעֲתָא שְׁחַמְתָּ ה' שְׁרִתָּהּ בְּעוֹלָם לֹא הִיָּה נִזְכָּר, ר"ל לֹא דִיכָר עַמּוֹ הַקִּבְ"ה שׁוֹם דְּבוּר, פִּינֹן דְּדִינָא אֲתַעְבֵּר וְאַחֵר שֶׁהָדִין נִמְתַּק וְעַכְר, מַה כְּתִיב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח, הִשְׁתָּא אֲדַכֵּר שְׁמִיה עֵתָה נִזְכָּר שְׁמוֹ שֶׁל נַח כִּי כִבֵּר נִהְפַּכְהָ מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הַרַחֲמִים, דְּכֵר אַחֵר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח פ"י שֶׁזָּכַר אֶת נַח הַעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא סוּד הַבְּרִית, כְּמָה דָּאֵת אִמְר וַאֲזַכֵּר אֶת בְּרִיתִי פ"י לִכְן נִזְכָּר עֵתָה נַח לְמַעֲלָה לְפִי שֶׁהוּא הִיָּה מִרְכָּבָה לִיסוּד הַעֲלִיּוֹן, וְהִיָּה צָרִיךְ לַעֲוֹרֵר אֶת הַיסוּד לְהַתִּיחַד עִם הַמַּלְכוּת. (כ"פ וּמִפְרָשִׁים)

רַבִּי חֲזַקְיָה הָוָה אָזִיל מִקְפּוּטְקִיָּא לָלוּד רַבִּי חֲזַקְיָה הִיָּה הוֹלֵךְ מִקְפּוּטְקִיָּא לָלוּד, (עַל מִשְׁכַּח דְּנָרִים 3 כג, כַּפְחוּרִים הַיּוֹנָאִים מִכַּפְחוֹר, מִמַּרְגָּם לוֹנְקָלוֹס קְפּוּטְקִיָּא דְּנִפְקוּ מִקְפּוּטְקִיָּא), פָּגַע בֵּיה רַבִּי יִיסָא, אָמַר לִיה תְּוֹהֲנָא עֲלֶךָ דָּאֵת בְּלַחֲוֹדָךְ א"ל תִּמָּה אֲנִי עֲלֶיךָ שֶׁאֲתָה הוֹלֵךְ לְבִדֵּךְ, דְּהָא תְּנִינֵן דְּלֹא יְפּוֹק בֵּר נֶשׁ יַחֲדָאֵי בְּאוּרְחָא שֶׁהָרִי לְמַדְנוּ שֶׁלֹּא יֵצֵא אָדָם בְּדֶרֶךְ יַחֲדִידִי, אָמַר לִיה רַבִּיָּא חַד אָזִיל בְּהֲדָאֵי וַאֲיָהּוּ אֲתִי אֲבַתְרָאֵי א"ל רַבִּי חֲזַקְיָה יֵלֵד אַחֵר הוֹלֵךְ עַמִּי וְהוּא בֹא אַחֲרַי, אָמַר לִיה וְעַל דָּא תְּוֹהֲנָא אִיךְ אָזִיל בְּהֲדָךְ מֵאֵן דְּלֹא תִשְׁתַּעֲי בֵּיה מְלִי דְּאוּרִייתָא א"ל רַבִּי יִיסָא גַם עַל זֶה אֲנִי עַדִּיין מִתְמִיָּה עֲלֶיךָ אִיךְ הוֹלֵךְ עִמָּךְ רַק יֵלֵד עִם מִי שֶׁלֹּא תוֹכֵל לְדַבֵּר בְּדַבְרֵי תוֹרָה, דְּהָא תְּנִינֵן כָּל מֵאֵן דְּאָזִיל בְּאַרְחָא וְלֹאוּ עַמִּיה מְלִי דְּאוּרִייתָא אֲסַתְכֵן בְּנַפְשִׁיהָ כִּי הָרִי לְמַדְנוּ שֶׁכָּל מִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ וְאִין עַמּוֹ דְּבִרֵי תוֹרָה הָרִי זֶה מִסְתַּכֵּן בְּנַפְשׁוֹ לְפִי שֶׁאִין לוֹ שְׁמִירָה מִכָּל פַּגְעֵי הַדֶּרֶךְ, (וּכְנֻלָּה שֶׁהִיָּה אִישׁ אַחֵר עִם ר' יִיסָא שְׁלוֹה אוֹתוֹ נִזְכָּר, רַק שֶׁלֹּא נִזְכַּר לְפִי שֶׁלֹּא

דאורייתא אסתפן בנפשיה, אמר ליה הכי הוא ודאי, אדהכי מטא ההוא רביא, אמר ליה רבי ייסא ברי מאן אתר אנת, אמר ליה מקרתא דלוד, ושמענא דהאי בר נש חכים אזיל תמן, וזמיננא גרמאי לפולחניה ולמיהה בחדיה, אמר ליה ברי ידעת מלי דאורייתא, אמר ליה ידענא, דהא אבא הנה אוליה לי בפרשת קרבנות, וארכיננא אודנאי למאי דהנה אמר עם אחי דאיהו קשישא מנאי, אמר ליה רבי ייסא ברי אימא לי. פתח ואמר ויכן נח מזבח ליהו"ה, ויקח מכל הבהמה הטהורה ומכל העוף הטהור, ויעל עולות במזבח, ויכן נח מזבח, דא איהו מזבח דאקריב ביה אדם קדמא, נח (דף ע ע"א) אפאי

מתוך מדבש

השחמץ לח"כ נעסק הסורה דרך, אמר ליה הכי הוא ודאי אמר לו רבי חזקיה ודאי כן הוא כדברך, אבל תחכה עד שיגיע הילד ותראה שיכולים לדבר עמו דברי תורה, אדהכי מטא ההוא רביא עד שדברו ביניהם הגיע הילד אצלם, אמר ליה רבי ייסא, ברי מאן אתר אנת בני מאיו עיר אתה, ר"ל אולי אתה מעיר של סופרים ושמעת איזה חידוש בתורה, אמר ליה מקרתא דלוד אמר לו התינוק אני מעיר לוד שהיא עיר של סופרים ותלמידי חכמים, ושמענא דהאי בר נש חכים אזיל תמן וזמיננא גרמאי לפולחניה ולמיהה בחדיה והייתי בקפוטקיא ושמעתי שזה האדם החכם הולך ללוד והזמנתי עצמי לשמשו ולשרתו וללכת עמו כדי לשמוע ממנו דברי תורה, אמר ליה ברי ידעת מלי דאורייתא אמר לו רבי ייסא בני אחר שהזמנת עצמך לשמוע דברי תורה אולי כבר יודע אתה דברי תורה ממה ששמעת מאחרים, אמר ליה ידענא, דהא אבא הנה אוליה לי בפרשת קרבנות אמר לו הילד יודע אני כי אבי היה לומד עמי בפרשת הקרבנות, וארכיננא אודנאי למאי דהנה אמר עם אחי דאיהו קשישא מנאי וגם הטייתי אזני למה שהיה לומד יחד עם אחי הגדול ממני, אמר ליה רבי ייסא, ברי אימא לי אמור לי מה שלמדת מאביך, רצה לבדקו האם תורת ה' שבפיו היא רק תורת אנשים מלומדה או אם הוא מבין בדעתו היטב מה שאומר בפיו, וכן רצה לבדקו אם בקי בסתרי תורה. (כ"פ ומפרטיס)

פתח הילד ואמר כתיב ויכן נח מזבח ליהו"ה, ויקח מכל הבהמה הטהורה ומכל העוף הטהור ויעל עולות במזבח פירוש מש"כ ויכן נח מזבח, דא איהו מזבח דאקריב ביה אדם קדמא זהו המזבח שהקריב עליו אדם הראשון שהיה הרוס ונח בנה אותו, והקריב עליו קרבן כמו שהקריב אדם הראשון, וסוד הדבר ידוע שאלה"ר נחטאו גרס להרוס את צנין המלכות שהיא סוד מוצת העליון, ואחר כך נחשבתו מיקנה וצנאה קלת, ואח"כ שז נהרס צנינה צדור לנוש וצדור המצול, ונח נצדקתו צנה וצנאה ונחזר את האהל להיות אחד, ומקשה אם מאדם הראשון למד להקריב קרבן, אם כן נח (דף ע ע"א) אפאי

קריב עולה, דהא עולה לא סלקא אלא בגין הרהורא ורעותא דלבא, ונח במה חב, אלא נח הרהר ואמר הא קדשא בריך הוא גזר דינא על עלמא דיתחרב, דילמא בגין דשזיב לי כל זכותא פקע לי, ולא ישתאר לי זכו בעלמא, מיד ויבן נח מזבח ליהו"ה.

ההוא מזבח דאקריב ביה אדם הראשון הנה, אי הכי אמאי ויבן, אלא בגין דחייבי עלמא גרמו דלא קיימא בדוכתיה, פיון דאתא נח כתיב ביה ויבן.

מתוך מדבש

קריב עולה מה הטעם שהקריב נח קרבן עולה, דהא עולה לא סלקא אלא בגין הרהורא ורעותא דלבא כי עולה לא באה אלא לכפר על הרהור ורצון הלב, ונח במה חב באיזה הרהור חטא שיצטרך להקריב עולה, והנה ליה להקריב קרבן תודה על הנס שנעשה לו שניצל מהמבול, כמו שהקריב אדה"ר קרבן תודה על אור היום שהאיר (עי' מס' ע"ז דף ט ע"א), ומתרץ הטעם שנח הקריב עולה אלא נח הרהר ואמר הא קדשא בריך הוא גזר דינא על עלמא דיתחרב אלא נח הרהר בהיותו בתיבה ואמר הרי הקב"ה גזר דין על העולם שיחרב, דילמא בגין דשזיב לי כל זכותא פקע לי ולא ישתאר לי זכו בעלמא אם כן שמא בשביל שהציל אותי מהמבול ואמר לי בא אתה וכל ביתך אל התיבה יצאה בזה כל זכותי, ולא נשארה לי עוד שום זכות בעולם אפילו לגמר ההצלה שאצא מן התיבה, וזה ודאי עון גדול לחשוב שהקב"ה רצה להצילו והתחיל בהצלתו ובאמצע ההצלה לא ישלים הקב"ה הצלתו, לכן כשיצא מהתיבה וראה שהרהר מחשבה רעה על ה' מיד ויבן נח מזבח ליהו"ה שתיקן את המזבח שעליו הקריב אדם הראשון, והקריב עליו קרבן עולה לכפר על הרהור לבו, ולפי שהיה המבול בדין קשה על העולם לא היתה עת תודה להקריב גם קרבן תודה לה'. (רמ"ק ו"פ)

וחזור לפרש מה שאמר לעיל ההוא מזבח דאקריב ביה אדם הראשון הנה זה המזבח שהקריב עליו נח היה אותו המזבח שהקריב עליו אדם הראשון, ומקשה אי הכי אמאי ויבן אם כן שכבר נבאו אדה"ר והקריב עליו קרבן מי הרסו שיצטרך נח שוב לבנותו, ומתרץ שלא לצד על המזבח התחנך נח ואמר מלת ויבן אלא בגין דחייבי עלמא גרמו דלא קיימא בדוכתיה אלל לפי שרשעי העולם גרמו שלא עמד המזבח במקומו, ור"ל שהמלכות הנקראת מוצח לא נתקיימה במקומה בין שמי זרועות ז"ל צדוד היחוד, כי צענומס הפרידזה מו"א, בין דאתא נח כתיב ביה ויבן כענין ויבן את הללע, כי תיקון וקישוט המלכות נקרא צנין, והיינו שנח חזר ונבנה את פרוץ המלכות והחזירה למקומה להחיות עם דודה. (רמ"ק ו"פ ומפרשים)

וַיַּעַל עוֹלוֹת, עֲלֹת כְּתִיב חֲדָא, כְּתִיב (ויקרא א יג) עוֹלָה הוּא אִשָּׁה רִיחַ
 נִיחַח לַיהוָה, (לעולם עוֹלָה סֶלְקָא דְכָר אִי) עוֹלָה סֶלְקָא דְכָר וְלֹא
 סֶלְקָא נּוֹקְבָא, דְּכְתִיב (שם פסוק ג) זָכָר תָּמִיד יִקְרִיבוּ, אֲמַאי כְּתִיב אִשָּׁה
 דְּהָא אִשׁ בְּעִי לְאַשְׁתַּבְּחָא תַּמָּן, אֵלָא אַף עַל גַּב דְּעוֹלָה אֲתַקְרִיב דְּכָר,
 וְלֹאֲתַרִּיה אֲתַקְרִיב, נּוֹקְבָא לֹא בְּעִיָּא לְאַתְפָּרָשָׁא מַנִּיה, אֵלָא בְּה אֲתַקְרִיב,
 בְּגִין לְחַבְרָא דָּא בְּדָא, דְּסֶלְקָא נּוֹקְבָא לְגַבֵּי דְכוּרָא לְאַתְחַבְרָא כְּחֲדָא,
 וְאַף עַל גַּב דְּאִשָּׁה לְשׁוּם אִישִׁים.

נַח אֲצַטְרִיף לִיה לְמַקְרַב עוֹלָה, דְּאִיהוּ בְּאַתֵּר דְּדְכוּרָא עֲבַד לִיה קִדְשָׁא
 בְּרִיף הוּא, לְאַתְחַבְרָא וְלֹאֲעֲלָא בְּתִיבָה, וְעַל דָּא אֲקָרִיב עוֹלָה,

מתוך מדבש

וַיַּעַל עוֹלוֹת, עֲלֹת כְּתִיב חֲדָא (ה"ג העט"ז) לְפִי שְׁכֵמוֹז עֵלֵת חֲסֵר מוֹרֵה שְׁלֹא
 הַקְרִיב אֵלָּא מִיָּן זָכָר לְבַד וְלֹא מִיָּן נְקֵבָה כִּי כֵּן דִּין הָעוֹלָה, וְעַל זֶה אָמַר כְּתִיב
 עוֹלָה הוּא אִשָּׁה רִיחַ נִיחַח לַיהוָה וּמִקְשָׁה הִי עוֹלָה סֶלְקָא דְכָר וְלֹא סֶלְקָא
 נּוֹקְבָא עוֹלָה בָּהֶּה רַק מִמִּין זָכָר וְלֹא בָּהֶה מִמִּין נְקֵבָה דְּכְתִיב זָכָר תָּמִיד יִקְרִיבוּ
 אִם כֵּן אֲמַאי כְּתִיב אִשָּׁה עִם אוֹת ה' הַמּוֹרֵה עַל לֶשׁוֹן נְקֵבָה, דְּהָא אִשׁ בְּעִי
 לְאַשְׁתַּבְּחָא תַּמָּן הֵלֵךְ רַק מֵלֵת אִשׁ בְּלִי אוֹת ה' הֵימָּה נְרִיכָה לְהוֹיֵת מִזְכֵּרָת בְּקִרְבָּן עוֹלָה,
 וּמִתַּרְן אֵלָּא אַף עַל גַּב דְּעוֹלָה אֲתַקְרִיב דְּכָר אֵלָּא חֶעפ"י שְׁעוֹלָה נִקְרַצְתָּ רַק זָכָר,
 וְלֹאֲתַרִּיה אֲתַקְרִיב וּנְקִרַצְתָּ לְמִקּוֹן ז"ל שְׁהוּא מִקּוּמָה, נּוֹקְבָא לֹא בְּעִיָּא לְאַתְפָּרָשָׁא
 מַנִּיה עכ"ל הַמִּלְכוּת לֹא נְרִיכָה לְהוֹיֵת נִפְרַדָּת מִמֶּנּוּ, אֵלָּא בְּה אֲתַקְרִיב ר"ל הַמִּקְרִיב
 קִרְבָּן עוֹלָה נְרִיךְ לְכוּיָן לְמִקּוֹן גַּם אִם הַמִּלְכוּת, בְּגִין לְחַבְרָא דָּא בְּדָא כְּדִי לְחַבֵּר אִם
 ז"ל זֶה בָּהֶה בְּסוּד הַיְחוּד, דְּסֶלְקָא נּוֹקְבָא לְגַבֵּי דְכוּרָא לְאַתְחַבְרָא כְּחֲדָא וּכְיוּן
 הַמִּקְרִיב אִם הָעוֹלָה שְׁע"י הַקִּרְבָּן חֲעֵלָה הַמִּלְכוּת לז"ל לְהַחֲסֵר כְּאִחַד, וְאָמַר וְאַף עַל
 גַּב שְׁדִרְשׁוּ חז"ל (נִמְס' זְכַרִּים דף מו ע"ב) דְּאִשָּׁה בָּא לְלַמֵּד שְׁנַיִךְ לְזִבּוֹת הַקִּרְבָּן לְשׁוּם
 אִישִׁים פִּי לְאַפּוֹקֵי שְׁלֹא יִשְׁחַטְנוּ עַל מַגֵּת לְלִלּוֹתוֹ עַל גַּבֵּי גַחְלִים וְלֹא עַל גַּבֵּי אִשׁ הַמּוֹזָה,
 וְסוּד הַדְּבַר שְׁנַיִךְ לְכוּיָן לְהַעֲלוֹת הָעוֹלָה שִׁיחַנוּ מִמֶּנָּה גַם הַמִּלְאָכִים הַנִּקְרָאִים אִישִׁים, עכ"ל
 אִפְשָׁר גַּם לְלַמֵּד מֵאוֹת ה' שֶׁל אִשָּׁה שְׁרוּמִזָּה עַל עֲלִיַּת הַמִּלְכוּת. (רמ"ק וכו"פ ועט"ז)

וְאָמַר עוֹד כִּי נַח שְׁהִיָּה מוֹשֵׁרֵשׁ בְּסוּד דז"ל, אֲצַטְרִיף לִיה לְמַקְרַב עוֹלָה הִיָּה נְרִיךְ
 לְהַקְרִיב דּוֹקָא קִרְבָּן עוֹלָה, וּמִפְרֵשׁ דְּאִיהוּ בְּאַתֵּר דְּדְכוּרָא עֲבַד לִיה קִדְשָׁא
 בְּרִיף הוּא לְפִי שְׁמָה נַח עֲשֵׂה הַקִּבְצָה לְהוֹיֵת מִרְכַּצָּה לְסוּד דז"ל, לְאַתְחַבְרָא וְלֹאֲעֲלָא
 בְּתִיבָה כְּדִי לְהַחֲסֵר וּלְיִכְנֵס בְּתִיבָה, ר"ל שְׁעַל יְדוּ יִתְחַבֵּר הַיְסוּד בְּמִלְכוּת שְׁהִיָּה סוּד
 הַתִּיבָה, וְעַל דָּא אֲקָרִיב עוֹלָה וְעוֹר זֶה הַקִּרְבָּן עוֹלָה שְׁהִיָּה נִקְרַצְתָּ לְמִקּוֹן ז"ל. וְאָמַר

עולה הוא אשה, אש ה', דא תחבר (בה) שמהלא בנוקבא, דהא (כל) נוקבא מסטרא דשמהלא קא אתיא, ודכוורא מסטרא דימינא, באתדבקותא דא בדא, ובגין כך אקרי (עולה) נוקבא אשה, אשה קטירו דרחימו, דאחיד בה שמהלא לסלקא לה לעילא, ולא תקשרא בחדא, ובגין כך בתיב עולה הוא אשה, קטירו דדכר ונוקבא דא בדא.

ויפרח יהו"ה את ריח הניחח, ובתיב אשה ריח ניחח, אשה, הכי שמענא תננא ואשא מחוברין בחדא, דהא לית תננא בלא אשא, כמה דבתיב (שמות י"ח) וחר סיני עשן כלו מפני אשר ירד עליו יהו"ה

מתוק מדבש

עוד מה שכתוב עולה הוא אשה שהוא נוטריקון אש ה' לרמו דא תחבר שמהלא בנוקבא שנחצרה אש הגזורה שצמאל דז"א זה' שהיא המלכות, דהא נוקבא מסטרא דשמהלא קא אתיא כי המלכות עיקר תיקונה צא מזל הגזורה, ודכוורא מסטרא דימינא וז"א עיקר תיקונו צא מזל חסד, ומתי נחצרה אש הגזורה צמלכות באתדבקותא דא בדא צהמזנקות זה צוה צסוד היחוד, ר"ל שאז נכללים זו"ן כל אחד צחסד וצגזורה, ובגין כך אקרי נוקבא אשה ולכן נקראת הנקצה אשה, ומפרש אשה, קטירו דרחימו דאחיד בה שמהלא לסלקא לה לעילא ולא תקשרא בחדא כי שם אשה מורה על קשר של אהבה ע"י שצמאלו של ז"א שהיא סוד האש אוחזת צמלכות שהיא סוד אות ה' להעלותה למעלה אלזו ולהתקשר כאחד, ובגין כך בתיב עולה הוא אשה לכן כתיב צהקרצנות אש"ה שהוא נוטריקון אש ה', לרמו על קטירו דדכר ונוקבא דא בדא קשר של זו"ן זה צוה צסוד היחוד. (רמ"ק וכ"פ ומפרשים)

כדי להצין מאמר הבא נקדים תמצית דברי האריז"ל (צש' הכונות דף עב טור ד') צענין הרים, כי ענין חרון אף הנוכר צקרא, הוא יציאת הגזורות מן הדעת דרך החוטם והתפשטותם למטה לעשות דין בעולם, וענין הרחת הרים הוא, שצ"י הרים הגזורות חוזרות לעלות דרך החוטם אל שורשם שצדעת ומתמתקות קצת שם כי אין הדין נמתק אלא צשורשו, ואח"כ עולות עוד עד המוחין דחוצ"צ ושם נגמרת המתקמת, ע"כ. והנה הגזורות צצמלכות נקראות עשן צסוד (דברים כט יט) כי אז יעשן אף ה', והגזורות שצז"א נקראות אש צסוד (שם לב כב) כי אש קדשה צאפי, כמ"ש צע"ב, וז"ל כל זמנא דאשא דלעילא אוסיף למקפא, תננא דאיהו דינא דלחמא אחקיף רוגזא.

וזה שאמר, כתיב צקרצנו של נח ויפרח ה' את ריח הניחח, ובתיב בכל הקרצנות אשה ריח ניחח, ומלת אשה פירושה המתקת גזורות ה' למלכות ע"י אש דז"א כדמפרש ואזיל, דכי שמענא כך שמעתי שהענין הוא תננא ואשא מחוברין בחדא עשן הגזורות צצמלכות ואש הגזורות שצז"א מחוצרים יחד, דהא לית תננא בלא אשא כי אין עשן בלא אש כי האש הוא סיבת העשן, כמה דבתיב וחר סיני עשן כלו, מפני אשר ירד

בְּאֵשׁ, תָּא חַזִּי אֵשׁ נִפְיָק מִלְגִּיו וְאִיהוּ דְק, וְאַחֲדִיד בְּמִלְהָ אַחֲרָא לְבַר
דְּלָאוּ אִיהוּ דְק הָכִי, וְאַתְאַחֲדִין דָּא בְּדָא, וּבְדִין תִּנְנָא סְלָקָא, מְאִי
טַעְמָא, בְּגִין דְּאַתְאַחֲדִיד אֲשָׁא בְּמִלְהָ דְרִגִּישׁ, וְסִימְנִיָּה חוּטְמָא דְנִפְיָק
בֵּיהּ תִּנְנָא מְגוּ אֲשָׁא.

וְעַל דָּא כְּתִיב (דברים לג') יִשְׁימוּ קְטוֹרֶה בְּאַפָּךְ, בְּגִין דְּאַחֲדִיד אֲשָׁא לְאַתְרֵיהּ,
וְחוּטְמָא (אַתְרִגִּישׁ) אַתְפְּנִישׁ בְּהִהוּא רִיחָא לְגוּ לְגוּ, עַד דְּאַתְאַחֲדִיד
כִּלְא וְתֵב לְאַתְרֵיהּ, וְאַתְקָרִיב כִּלְא לְגוּ מַחְשְׁבָהּ, וְאַתְעֵבִיד רְעוּתָא חֲדָא,
וּבְדִין רִיחַ גִּיחַח, דְּנַח רוּגְזָא וְאַתְעֵבִיד גִּיחָא, דְּהָא תִּנְנָא אַתְפְּנִישׁ
וְעִיל וְקִמִּיט בְּאֲשָׁא, וְאַשָּׁא אַחֲדִיד בְּתִנְנָא, וְעִילִי תְרוּוֹיְהוּ לְגוּ לְגוּ,

מתוך מדבש

עֲלִיו ד' בְּאֵשׁ הָרִי שְׁמֵהֲלֵךְ יֵלֵךְ הָעֵשֶׂן, וּמִפְרֵשׁ דְּכִרְיוּ וְאִמֵּר תָּא חַזִּי, אֵשׁ נִפְיָק מִלְגִּיו
וְאִיהוּ דְק צֵל וְרֵאָה כִּי אֵשׁ הַגְּבוּרָה יוֹלֵךְ מִצְפֵּינִס מו"ל וְהוּא עֲדִין דְק, וְאַחֲדִיד בְּמִלְהָ
אַחֲרָא לְבַר דְּלָאוּ אִיהוּ דְק הָכִי וְהֵאֵשׁ נִלְחֹם צַעֲשֵׁן שְׁהוּא הַגְּבוּרָה דְּמַלְכוּת שְׁלִינָה דְקָה
כֹּל כִּי הַגְּבוּרָה שֶׁל הַמַּלְכוּת הִם חֻקוֹת יוֹתֵר, וְאַתְאַחֲדִין דָּא בְּדָא וְצ' הַגְּבוּרָה
נִלְחֹמִת וְזוּ כֹז, וּבְדִין תִּנְנָא סְלָקָא וְאִזּוּ הַגְּבוּרָה דְּמַלְכוּת עוֹלָה לְהַתְמַחֵק, מְאִי טַעְמָא
עוֹלָה וְנִתְמַחֵק, בְּגִין דְּאַתְאַחֲדִיד אֲשָׁא בְּמִלְהָ דְרִגִּישׁ לְפִי שְׁנִלְחֹם אֵשׁ הַגְּבוּרָה דו"ל
הַגְּבוּרָה דְּמַלְכוּת שְׁהִיא דְּכַר הַמִּתְרַגֵּשׁ וּמִתְפַּעֵל, וְסִימְנִיָּה חוּטְמָא דְנִפְיָק בֵּיהּ תִּנְנָא מְגוּ
אֲשָׁא וְסִימֵן לְדְּכַר הַחוּטֵס שִׁינְלָא מִמֶּנּוּ עֵשֶׂן מִחוּךְ הָאֵשׁ, פִּי גִלְלָא אֵשׁ הַכֶּסֶם הַצּוֹעֵר
צֹאדֵם, וְר"ל שִׁינְלָא מִמֶּנּוּ עֵשֶׂן שְׁהוּא סוּד הַגְּבוּרָה שֶׁל הַמַּלְכוּת מִחוּךְ הָאֵשׁ שְׁהוּא הַגְּבוּרָה
דו"ל, וְשֵׁם חוּזְרוֹת וְעוֹלוֹת לְהַתְמַחֵק כְּדִמְפְּרֵשׁ וְאִזּוּ. (רמ"ק וּמק"מ וכו')

וְעַל דָּא כְּתִיב וְיִשְׁימוּ קְטוֹרֶה בְּאַפָּךְ פ"י ע"י עֲלִיית רִיחַ הַקְטוֹרוֹת נִתְמַחֵק הַגְּבוּרָה
שִׁינְלָאוּ מֵהֲאָף, בְּגִין דְּאַחֲדִיד אֲשָׁא לְאַתְרֵיהּ לְפִי שֵׁאֵשׁ הַגְּבוּרָה דו"ל חוּזְרוֹת
לְמִקּוּמוֹ לְהַחוּטֵס, וְחוּטְמָא אַתְפְּנִישׁ בְּהִהוּא רִיחָא לְגוּ לְגוּ וְהַגְּבוּרָה שְׁנִחוּטֵס
נִלְחֹמִת ע"י רִיחַ שֶׁל הַקְטוֹרוֹת לְפָנֶי וּלְפָנִים, דְּהֵיִינוּ שְׁעוֹלוֹת עַד הַדַּעַת שֶׁשֶׁם שׁוֹרֵשׁ
כֹּל הַה"ג וְנִתְמַחֵק שֵׁם, עַד דְּאַתְאַחֲדִיד בְּלָא וְתֵב לְאַתְרֵיהּ עַד שְׁמִתְאַחֲדוֹת כֹּל
הַגְּבוּרָה וְחוּזְרוֹת לְשׁוֹרֵשׁ שְׁנִדַּעַת, וְאַתְקָרִיב בְּלָא לְגוּ מַחְשְׁבָהּ וְאח"כ הִכָּל נִתְקַרֵּב
לְחוּךְ הַמַּחְשְׁבָה דְּהֵיִינוּ שְׁעוֹלוֹת הַגְּבוּרָה עַד הַחוּ"צ לְהַתְמַחֵק שֵׁם לְגַמְרִי, וְאַתְעֵבִיד
רְעוּתָא חֲדָא וְנַעֲשֶׂה ע"י הַתְמַחֵק הַגְּבוּרָה הִכָּל לְלוֹן אַחַד, וּבְדִין רִיחַ גִּיחַח פ"י
רִיחַ נִקְרָא קוֹדֵם הַכֶּסֶם לְחוּטֵס, וְכַשְׁנִכְנֵס לְחוּטֵס נִקְרָא גִיחַח, שְׁפִירוּשׁוֹ דְּנַח רוּגְזָא
וְאַתְעֵבִיד גִּיחָא שְׁנֵם כַּעַם הַדִּין וְנַעֲשֶׂה נַחַת רוּחַ, כִּי אִזּוּ מִתְחִיל לְהַתְמַחֵק, וְגַם הַגְּבוּרָה
דְּמַלְכוּת נִתְמַחֵקת אִזּוּ, דְּהָא תִּנְנָא אַתְפְּנִישׁ וְעִיל וְקִמִּיט בְּאֲשָׁא כִּי הַגְּבוּרָה דְּמַלְכוּת
נִלְחֹמִת וְנִכְנַס וְנִקְמַטֵּת וּמִתְצַטְלֵת הַגְּבוּרָה דו"ל, וְאַשָּׁא אַחֲדִיד בְּתִנְנָא וְעִילִי תְרוּוֹיְהוּ

עד דנח רוגזא, וכד אתא אחיד (אחיד) פלא דא בדא ונח רוגזא, פדין הוא נייחא וקשירו חד, ואתקרי נייחא, נייחא דרוחא, חדוותא דכלא פחדא, נהירו דבוצינין נהירו דאנפין, ובגין כך פתיב ונרח יהו"ה את ריח הניחח, כמאן דארח וכןיש פלא לגו אתריה.

אתא רבי ייסא ונשקיה, אמר ומה פל הדין טבא אית תחות ידך ולא ידענא ביה, אמר אהדרנא מן אורחא ונתחבר בהדך, אזלו, אמר רבי חזקיה ארחא דא בהדי שכינתא נהך, דהא מתקנא קמן, אחיד בידי דההוא ינוקא ואזלו, אמרו ליה אימא לן קרא חד מאנון דאמר לך אבויך.

מתוק מדבש

דגו דגו ולא האש אוחז בעשן ושניהם נכנסים לפני ולפנים עד הדעת ועד החו"ב, עד דנח רוגזא עד שמרון האף נמתק, וכד אתא אחיד בפלא דא בדא ונח רוגזא ואמר שנמתחו כל הגזרות אלו באלו ונמתקו הדינים, פדין הוא נייחא וקשירו חד אז נעשה נחת רוח וקשר אחד דהיינו שנעשה יסוד ז"ן, ואתקרי נייחא ונקרא נחת רוח של ז"ן, ומפרש נייחא דרוחא נחת לו"א שהוא סוד הרוח, חדוותא דכפלא פחדא ושמתח המלכות ושל כל עולמות צ"ע יחד, נהירו דבוצינין ולא מאירים כל הגזרות שהם הו"ק דז"א, נהירו דאנפין ומאירים כל הפלופים, ובגין כך פתיב ונרח ה' את ריח הניחח שפירושו כמאן דארח וכןיש בפלא דגו אתריה כמי שמרים ומאסף הכל לתוך מקומו, ר"ל שעי' הרמת הרית של הקרצנות הקצ"ה מאסף את כל הגזרות ועולות לשורשם שזדעת ונמתקות שם. (מק"מ ורמ"ק)

אתא רבי ייסא ונשקיה בא ר"י ונשקו בסוד יחוד דנשיקין, כי הכיר בו שאין הבדל בינו כפי רבוי שכלו לבין זקן בשנים, אמר ומה פל הדין טבא אית תחות ידך ולא ידענא ביה אמר לו הנה כל אלו סודות התורה יש תחת ידך ולא ידעתי בו, אמר אהדרנא מן אורחא ונתחבר בהדך אמר אחזור מן דרכי ונתחבר עמך לשמוע ממך עוד סודות התורה, אזלו והלכו יחד, אמר רבי חזקיה, ארחא דא בהדי שכינתא נהך דהא מתקנא קמן הדרך הזו נלך יחד עם השכינה והיא תשמור אותנו מכל פגע, כי מאחר שנתחברנו יחד שלשתנו לעסוק בתורה השכינה מתחברת עמנו ולכך הדרך מתוקנת לפנינו, אחיד בידי דההוא ינוקא ואזלו אחז ר' חזקיה בידו של התינוק והלכו, אמרו ליה אימא לן קרא חד מאנון דאמר לך אבויך א"ל אמור עוד סוד על פסוק אחד שאמר לך אביר. (מק"מ וכ"פ ומפרשים)

פֶּתַח הַהוּא יְנוּקָא וְאָמַר, (שיר א ב) יִשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ, דָּא הוּא
תְּאוּבָתָא עֲלָאָה, דִּיפּוּק (דְּנִפְקָא) רְעוּתָא מְפּוּמָּא (לְנִשְׁקָא), וְלֹא נָפִיק
מִחוּטְמָא בַּד אִשָּׁא נִפְקָא, דִּהָא בַּד אֶתְחַבֵּר פּוּמָא לְנִשְׁקָא, נָפִיק אִשָּׁא,
בְּרֵעוּתָא בְּנִהִירוֹ דְּאֲנָפִין בְּחֻדְוָה דְּכָלָא, בְּאֶתְדִבְקוּתָא דְּנִיחָא, וּבְגִין כֶּף
כִּי טוֹבִים דּוּדִידָא מִיֵּין, מִהֵהוּא יֵין, (יין) דְּמַחְדִּי וְנִהִיר אֲנָפִין, וְחִיִּיכִין
עֵינֵין, וְעֵבִיד רְעוּתָא, וְלֹאֻ מִיֵּין דְּמִשְׁכַּר, (דְּשִׁכִּיר) וְעֵבִיד רוּגְזָא, וְאֶחָשִׁיד
אֲנָפִין, וְלִהְטָאן עֵינֵין, יֵין דְּרוּגְזָא.

מתוק מדבש

לפי שר' ייסא נשקו לכן פֶּתַח הַהוּא יְנוּקָא וְאָמַר פתח אותו התינוק לפרש מש"כ
יִשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כוונתו כי כשם שהמרון אף נתייחד בחוטם, כך הרלון והאהבה
נתייחד אל הפה, וז' הדברים אלו רואים צמחם כי כשיכעס האדם יוצא עשן מנחיריו,
וכשהוא צרלון ואהבה עם חבירו אז ינשקוהו בפיו, וענין הנשיקין הוא המדבקות רוח האדם
ברוח של חבירו, וזה שאמר דָּא הוּא תְּאוּבָתָא עֲלָאָה זו היא המשוקה העליונה, ר"ל
דבקות ההכל שצפה דו"א עם ההכל שצפה דמלכות צמוד יחוד דנשיקין, דִּיפּוּק רְעוּתָא
מְפּוּמָּא דְּנִשְׁקָא שיוצא רלון ז"א מפיו שהוא בחי' רחמים לנשק את המלכות, וְלֹא נָפִיק
מִחוּטְמָא וְלֹא יוֹצֵא הרלון מהחוטם כי כל אבר מיוחד לפעולתו, בַּד אִשָּׁא נִפְקָא כמו
שאש הגבורה יוצא מהחוטם שזו היא פעולת החוטם, ומפרש את ענין הנשיקין ואמר
דִּהָא בַּד אֶתְחַבֵּר פּוּמָא דְּנִשְׁקָא כי כאשר מתחבר הפה דו"א עם הפה דמלכות צמוד
יחוד דנשיקין, נָפִיק אִשָּׁא יוֹצֵא מפה דו"א אש האהבה, כי מכא האש יצאו שניהם
האהבה והנקמה, כמ"ש צענין האהבה רשפיה רשפי אש שלהבתי, מים רבים לא יוכלו
לכבות את האהבה, ואש הזה יוצא בְּרֵעוּתָא צרלון טוב מזל הכתר, בְּנִהִירוֹ דְּאֲנָפִין
זהארת הפנים מזל החכמה, בְּחֻדְוָה דְּכָלָא צמחית כל הספירות מזל הצינה, בְּאֶתְדִבְקוּתָא
דְּנִיחָא דבקות יחוד דנשיקין שיש בה נחת רוח, וּבְגִין כֶּף היחוד שהדבקות של היחוד
דנשיקין היא צפה, לכן אחר מלות ישקני מנשיקות פיהו הרומז על היחוד, כתיב בִּי
טוֹבִים דּוּדִידָא מִיֵּין פירוש כי טוב ענין אהבת דודים של ז"ן ששורשה בְּהֵהוּא יֵין
המשומר שהוא שפע המוחין שצדינה, דְּמַחְדִּי המשמח מזל הצינה עלמה, וְנִהִיר אֲנָפִין
ומאיר הפנים מזל החכמה, וְחִיִּיכִין עֵינֵין ומשמח את העינים מזל החו"צ שצחכמה,
וְעֵבִיד רְעוּתָא וגורם לשעת רלון טוב מזל הכתר, וְלֹאֻ מִיֵּין דְּמִשְׁכַּר אכל לא מתעוררת
אהבת דודים דו"ן מיין המשכר שהוא הדין היוצא מהמלכות, וְעֵבִיד רוּגְזָא וגורם
להתעוררות הרוגז והדין, וְאֶחָשִׁיד אֲנָפִין ומחשיך את פני הצריות, וְלִהְטָאן עֵינֵין יֵין
דְּרוּגְזָא ומלהט את העינים, והוא יין המכעיס את שותהו. (כ"פ ורמ"ק ומפרשים)

ועל דא, בגין דחמר דא טב, נהיר אנפין וחדרי עינין ועביר תיאובתא דרחימו, מקריבין ליה כל יומא על גבי מדבחא, (דף ע"ב) שעורא דמאן דשתי ליה חדי ליה ועביר ליה נייחא, דכתיב (במדבר כח ז) ונספו זין רביעית ההין, ובגין כך פי טובים דודיד מין, מההוא זין דאתער רחימותא ותיאובתא, וכלא כמה דלתתא, אתער רחימותא דלעילא. תרין שרגין, פד אתדעך נהורא דלעילא, בתנא דסליק מההוא דלתתא אתדליק ההוא דלעילא.

אמר רבי חזקיה, הכי הוא ודאי, דעלמא עלאה תליא בתתא ותתא בעלאה, ומזמנא דאתחריב בי מקדשא, ברקאן לא

מתוק מדבש

ומוסיף לפרש ועל דא בגין דחמר דא טב נהיר אנפין וחדרי עינין ועביר תיאובתא דרחימו ועל כן לפי שיין זה של הצניח הוא טוב ומאיר את הפנים ומשמת את העינים וגורם לעורר תשוקה של אהבה, מקריבין ליה כל יומא על גבי מדבחא מנסכים אותו כל יום על גבי המזבח, (דף ע"ב) שעורא דמאן דשתי ליה חדי ליה ועביר ליה נייחא שיעור כזה שמי ששומע אותו משמחו וגורם לו נחת רוח, דכתיב ונספו זין רביעית ההין והיינו שיעור ג' לוגין שהם ח"י צינים כנגד ח"י העולמים שהוא היסוד שעל ידו היסוד, ובגין כך לכן כתיב פי טובים דודיד מין פירוש אהבה זו"ל למלכות צענין היסוד היא מההוא זין דאתער רחימותא ותיאובתא מזה היין של הצניח המעורר אהבה ותשוקה, ובכא כמה דלתתא והכל דוגמת מטה, כי כמו שלמטה מתעוררת האהבה ע"י היין המשמת, אתער רחימותא דלעילא כמו כן מתעוררת האהבה למעלה ע"י היין של הצניח, ואמר עוד איך ע"י התעוררות התחתון מתעורר העליון כי תרין שרגין צ' פרופים יש הנקראים נרות והם צינה ומלכות, פד אתדעך נהורא דלעילא כשנכזה האור של נר העליון של הצניח ע"י שנתמעט שפעה, בתנא דסליק מההוא דלתתא אז צעליית העשן שהוא סוד עליית המ"ן העולים מהמלכות, אתדליק ההוא דלעילא עי"ז שוב נדלק הנר של צינה למעלה. (רמ"ק וכו"פ ומפרשים)

אמר רבי חזקיה, הכי הוא ודאי כדנרי המינוק, דעלמא עלאה תליא בתתא שעולם העליון של הצניח תלוי בעולם התחתון של המלכות, כי ע"י עליית המ"ן מהמלכות נעשה יסוד העליון של או"ל ונמשך השפע לצניח, ותתא בעלאה והמלכות אין לה חיות אלא משפע הצניח, כי אחר שנמשך שפע לצניח, נמשך ממנה אל המלכות שפע הראוי לה, אלא שחלה עולה התעוררות המ"ן מלמטה ואח"כ יורד השפע מלמעלה, ומזמנא דאתחריב בי מקדשא ומזמן שנחרב הצניח המקדש, ברקאן לא

אשתפכו לעילא ותתא, לאחזאה דדא בדא תליא, אמר רבי יוסי, ברכאן לא אשתפכו, ולוויטין אשתפכו, דהא יניקו דכלא ביהווא סטרא נפקי, (ד"א, וברכאן לא נפקי). מאי טעמא, בגין דישראל לא שריין בארעא, ולא פלחי פולחנא דאצטריף לאדלקא בוציגין, ולאשתפכא ברכאן, ובגין כך לא משתפחי לעילא ותתא, ועלמא לא יתיב בקיומיה כדקא יאות. ואמר רבי חזקיה, לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם, מאי הוא, אמר רבי ייסא הכי שמענא מרבי שמעון דאמר, כל זמנא דאשא דלעילא אוסיף לאתתקפא, תננא דאיהו דינא דלתתא אתקיה רוגזא ושיצי כלא, בגין דכד נפיק אשא לית ליה פסק (קמיה), עד

מתוך מדבש

אשתפכו לעילא ותתא הנרכות לא נמנאות לא למעלה בעולמות העליונים ולא למטה בעולם הזה, כי שפע הנרכות נמשכו ע"י העלאת מ"ן של עבודת הקרנות צבית המקדש, לאחזאה דדא בדא תליא להראות שהעליון תלוי בתחתון והתחתון תלוי בעליון, ר"ל שכל שציה ומלכות תלויות זו בזו, כמו כן השפע של עולם העליון תלוי בעליית מ"ן העולה מעולם הזה, וקיום העולם הזה תלוי בקבלת השפע ממעלה, אמר רבי ייסא (ה"ג הרמ"ק), ברכאן לא אשתפכו ולוויטין אשתפכו ר"ל לא די שרכות לא נמנאות אלא עוד נחרצו הקללות, דהא יניקו דכלא ביהווא סטרא נפקי כי כל מה שיונקים בגלות יוצא מזד הקללה שהיא זד הסטרא אחרת, שכל טובתם והשפעתם לקללה תחשב, מאי טעמא יונקים מזד הסטרא אחרת, בגין דישראל לא שריין בארעא לפי שישראל אינם שורים בארץ ישראל אלא בחוץ לארץ תחת ממשלת שרי האומות ומקבלים שפעם דרך השרים לכן שורה הקללה, ולא פלחי פולחנא ולא עובדים עבודת הקרנות צבית המקדש לכן נמנעה מהם הנרכה, דאצטריף לאדלקא בוציגין ולאשתפכא ברכאן כי עבודת הצית המקדש נכרכת להדלקת ולהארת הצ' נרות של ציה ומלכות כדי ששתיים יתכרכו ומהם יתמשכו הנרכות לעולם, ובגין כך לא משתפחי לעילא ותתא, ועלמא לא יתיב בקיומיה כדקא יאות ולכן הנרכות לא נמנאות למעלה ולמטה והעולם אינו מיושב בקיומו כראוי. (רמ"ק וכו"פ ומפרשים)

ואמר רבי חזקיה מש"כ לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם, מאי הוא מה הכונה של לא אוסיף, אמר רבי ייסא, הכי שמענא מרבי שמעון דאמר, כל זמנא דאשא דלעילא אוסיף לאתתקפא כל זמן שאש הגזורה דז"א מוסיף להתגבר וללאת, תננא דאיהו דינא דלתתא אתקיה רוגזא ושיצי כלא אז העשן שהוא דין התחתון של המלכות מקבל חוקף הגזרות מז"א ומתגבר ברוגז ומכלה את הכל, בגין דכד נפיק אשא לית ליה פסק עד דישתתלים

דִּישְׁתָּלִים דִּינָא, וְכַד דִּינָא דִּלְתָתָא לָא אוֹסִיף לְאַתְתַּקְפָּא בְּדִינָא דְלַעִילָא, עֲבִיד דִּינָא וּפְסִיק וְלֹא יִשְׁתַּלֵּם דִּינָא לְשִׁיפָא, וּבְגִין כֵּךְ פְּתִיב לָא אוֹסִיף לְמִיָּהֵב תּוֹסַפֵּת לְאַתְתַּקְפָּא דִּינָא דִּלְתָתָא.

אָמַר הָהוּא יְנוּקָא, שְׁמַעְנָא בְּגִין דְּכְתִיב (בראשית ג' י"ז) אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בְּעִבּוּרָךְ, דָּהָא בְּהֵיא שְׁעָתָא דְאַתְלָטִיָּא אֲרַעָא בְּחוּבָא דְאָדָם, אֲתִיְהִיב רְשׁוֹ לְשִׁלְטָאָה עָלָהּ הָהוּא חוּיָא בִּישָׂא, דְּאִיהוּ מְחַבְלָא דְעֲלָמָא וְשְׂצִי בְּנִי עֲלָמָא, מִהֵוּא יוֹמָא דְקָרִיב נַח קְרַבְנָא וְאַרְח לִיה קֳדָשָׁא בְּרִיף הוּא, אֲתִיְהִיב רְשׁוֹ לְאַרְעָא לְנַפְקָא מִתַּחוּת הָהוּא נַחֲשׁ, וְנַפְקָא מִמְּסָאָבוּ, וְעַל דָּא מְקָרִיבִין יִשְׂרָאֵל קְרַבְנָא לְקֳדָשָׁא

מתוך מדבש

דִּינָא לְפִי שְׂכָאֶשֶׁר כִּזְר יֹאֵל אֵשׁ הַגְּזוּרָה דו"ל, אִינוּ נַפְסָא בְּחַמְלָע עַד שִׁגְמַר הַדִּין ע"י הַמַּלְכוּת, וְכַד דִּינָא דִּלְתָתָא לָא אוֹסִיף לְאַתְתַּקְפָּא בְּדִינָא דְלַעִילָא וְכָאֶשֶׁר דִּין הַמַּלְכוּת לָא מוֹסִיף לְהַתְּגַבֵּר ע"י דִּין הַעֲלִיּוֹן דו"ל, שְׁדִין דו"ל אִינוּ יוֹאֵל וְאִינוּ מַתְּגַבֵּר עֲבִיד דִּינָא וּפְסִיק וְלֹא יִשְׁתַּלֵּם דִּינָא לְשִׁיפָא, אִזוּ אִפִּילוּ שֶׁהִתְחִיל לַעֲשׂוֹת דִּין הוּא נַפְסָא בְּחַמְלָע וְאִינוּ גּוֹמֵר אֵת הַדִּין עַד כַּד לִכְלוֹת וְלַהֲשִׁיחַ, וּבְגִין כֵּךְ שְׂכָאֶשֶׁר הַקִּבְ"ה לומֵר שֶׁלֹּא יֵצֵא עוֹד מִצּוֹל לַעֲלוֹם, כְּתִיב דָּא אוֹסִיף פִּירוּשׁ לְמִיָּהֵב תּוֹסַפֵּת לְאַתְתַּקְפָּא דִּינָא דִּלְתָתָא לָא אוֹסִיף לְהוֹיֵא אֵת דִּין שֶׁל דו"ל, וּמִמִּילָא לָא אוֹסִיף לֵאמֹר תּוֹסַפֵּת דִּין לְהַתְּגַבֵּר דִּין שֶׁל מַטֵּה שֶׁל הַמַּלְכוּת, וּמִכֵּיוֵן שֶׁכֵּן אֵף כִּשְׁיֵהִי דִין לָא יַתְּגַבֵּר עַד כַּד לִכְלוֹת וְלַהֲשִׁיחַ הַכֹּל, וְזֶהוּ שְׂכָאֵי שֶׁסֵּ וְלֹא אוֹסִיף עוֹד לַהֲכֹת כֹּל חַי כָּאֶשֶׁר עֲשִׂיתִי. (מַפְרָשִׁים)

אָמַר הָהוּא יְנוּקָא, שְׁמַעְנָא בְּגִין דְּכְתִיב אָמַר אֹתוֹ הַתִּינוּק, שְׁמַעְתִּי כִּי מִה שְׁאֹמֵר הַקִּבְ"ה לַאֲדָה"ר אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בְּעִבּוּרָךְ פִּירוּשׁ דָּהָא בְּהֵיא שְׁעָתָא דְאַתְלָטִיָּא אֲרַעָא בְּחוּבָא דְאָדָם כִּי בְּאוֹתָהּ שַׁעַה שְׁנַתְקַלְלָה הָאָרֶץ בְּחַטָּא אֲדָה"ר, אֲתִיְהִיב רְשׁוֹ לְשִׁלְטָאָה עָלָהּ הָהוּא חוּיָא בִּישָׂא דְאִיהוּ מְחַבְלָא דְעֲלָמָא וְשְׂצִי בְּנִי עֲלָמָא נִיתְנָה רְשׁוֹת לְשִׁלוּט עָלֶיהָ אֹתוֹ נַחֲשׁ הֲרַע שֶׁהוּא מִשְׁחִית הָעוֹלָם וּמַכְלִה אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם, (כְּתִיב הָאֲרִיזָ"ל בְּשִׁלְטָאָה פ"ב, כִּי בְּחַטָּאוֹ שֶׁל אֲדָה"ר נִסְתַּלְקוּ מִהַמַּלְכוּת ע' סְפִירוֹת הַעֲלִיּוֹנוֹת, וְהִלְכוּ לִנְגוֹת אֵת הַפִּירוּשׁ שֶׁל הַנוֹקְבָא דְקַלִּיפָה, וְזֶה נִיתְנָה לָהּ רְשׁוֹת שֶׁמְשַׁלֵּט בְּעוֹלָם), מִהֵוּא יוֹמָא דְקָרִיב נַח קְרַבְנָא וְאַרְח לִיה קֳדָשָׁא בְּרִיף הוּא וּמֵאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁהַקָּרִיב נַח קָרִבֵּן וְהָרִיחַ אֹתוֹ הַקִּבְ"ה כַּמ"ש וִירַח ה' אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ, אֲתִיְהִיב רְשׁוֹ לְאַרְעָא לְנַפְקָא מִתַּחוּת הָהוּא נַחֲשׁ וְנַפְקָא מִמְּסָאָבוּ נִיתְנָה רְשׁוֹת לָאָרֶץ דִּהִינּוּ לְהַמַּלְכוּת לְצִאת מִתַּחַת שְׁלִיטַת הַנַּחֲשׁ וּמִטּוֹמֵאוֹתוֹ, וְזֶה הִיא כּוֹנֵן הַפְּסוּק לָא אוֹסִיף עוֹד לְקַלֵּל אֶת הָאֲדָמָה, שְׁנַתְקַלְלָהּ, בְּעִבּוּר הָאָדָם, פִּי' מִה שְׁנַתְקַלְלָהּ בְּעִבּוּר אֲדָה"ר שֶׁתִּהְיֶה תַּחַת שְׁלִיטַת הַקַּלִּיפָה, מַעֲתָה לָא אוֹסִיף, פִּי' לָא תִתְמַשֵּׁךְ קַלְלָה זֶה מִכָּאן וְלֵהֲלֹא, אֲלֹא תֵצֵא מִתַּחַת שְׁלִיטַתָּהּ, וְעַל דָּא מְקָרִיבִין יִשְׂרָאֵל קְרַבְנָא

ברוך הוא, בגין לאנהרא אפי ארעא, אמר רבי חזקיה יאות הוא, (והיא) והאי הוה תלי עד דקיימו ישראל על טורא דסיני.

אמר רבי ייסא, קדשא בריך הוא אזעיר לה לסיהרא, ושלטא ההוא נחש, אבל בגין חובא דאדם אתלטיא, בגין למילט עלמא, ובההוא יומא נפקת ארעא מההיא קללה, וקיימא סיהרא בההיא גריעותא, בר בשעתא דקורבנא אשתכחו בעלמא, וישראל יתבין על ארעהון.

אמר רבי ייסא לההוא ינוקא, מה שמך, אמר ליה אבא, אמר ליה אבא תהא בכלא, בחכמה ובשנין, קרא עליה (משלי כג כה) ישמח אביו ואמרו יולדתה. אמר רבי חזקיה זמין קדשא בריך הוא

מתוק מדבש

לקדשא בריך הוא בגין לאנהרא אפי ארעא ולכן מקריבים ישראל קרבנות להקב"ה כדי להאיר את פני הארץ שהיא סוד המלכות, אמר רבי חזקיה יאות הוא יפה אמרת, והאי הוה תלי עד דקיימו ישראל על טורא דסיני אבל תקון חטאו של אדה"ר היה תלוי עד שעמדו ישראל על הר סיני שאז פסקה מהם זוהמת הנחש.

אמר רבי ייסא, קדשא בריך הוא אזעיר לה לסיהרא ושלטא ההוא נחש הקב"ה מיעט את הירח שהוא סוד השכינה כשקטרגה ביום הרביעי של מעשה בראשית, ועי"ז כבר שלט הנחש בעולם, אבל בגין חובא דאדם אתלטיא בגין למילט עלמא אבל בשביל חטאו של אדה"ר נתקללה הארץ כדי לקלל את העולם, (ר"ל ע"י חטא אדה"ר ננו מט"ם דנוקנא דקדושה פרוף הנוקנא דקליפה, לכן כניכול נחללה המלכות כדי שגני העולם הנשפעים על ידה יהיו מקוללים), ובההוא יומא באותו יום כשהקריב נח קרבן, נפקת ארעא מההיא קללה וקיימא סיהרא בההיא גריעותא יצאה הארץ מאותה הקללה והמלכות עמדה עדיין באותה הגריעות והמיעוט, בר בשעתא דקורבנא אשתכחו בעלמא וישראל יתבין על ארעהון חוץ מבזמן שמקריבים קרבנות בעולם וישראל יושבים על הארץ לבטח, אז נשלמת קומת המלכות ויש לה יחוד תדירי עם ז"ל פנ"פ נמדרגה השנית (כמבואר בשל"ו פ"ג). (מפרשים)

אמר רבי ייסא לההוא ינוקא מה שמך כי רצה לברכו לפי משמעות שמו להניח עליו ברכת טוב, אמר ליה אבא, אמר ליה אבא תהא בכלא, בחכמה ובשנין תהיה אב בחכמה ואב בשנים כלומר שתאריך ימים, קרא עליה פסוק זה ישמח אביו ואמרו יולדתה כי ע"י שיהיה אב בחכמה ויאריך ימים ישמחו אביו ואמו בחכמתו. אמר רבי חזקיה כך היה דרכם לסיים בדבר טוב, זמין קדשא בריך הוא לאעבדא

לְאֶעֱבְרָא רוּחַ מְסֻבָּא מִן עֲלָמָא, כְּמָה (ד"א, ל"ג דְּאֶתְמַר) דְּכְתִיב (זכריה י ב) וְאֵת רוּחַ הַטּוֹמָאָה אֶעֱבִיר מִן הָאָרֶץ, וְכְתִיב (ישעיה כה ח) בִּלְעַם הַמּוֹת לְנֹצֶחַ וּמָחָה יְהו"ה אֱלֹהִי"ם דְּמַעָּה מַעַל כָּל פָּנִים וְחִרְפַת עֲמוֹ יִסִּיר מַעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי יְהו"ה דְּבַר, וְזִמִּין קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְאַנְהָרָא לְסִינְהָרָא, וְלֹאֲפָקָא לָהּ מִחֲשׁוּכָא בְּגִין הֵהוּא חוּיָא בִישָׁא, כְּמָה דְּכְתִיב (שם ל כו) וְהָיָה אֹרֶךְ הַלְבָנָה כְּאֹרֶךְ הַחֲמָה, וְאֹרֶךְ הַחֲמָה יִהְיֶה שְׁבַעֲתִים כְּאֹרֶךְ שְׁבַעַת הַיָּמִים, מְאִי אֹרֶךְ, הֵהוּא אֹרֶךְ דְּגִנְיָז לִיהָ קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּעוֹבְדָא דְּבְרָאשִׁית.

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִי"ם אֶת נֹחַ וְאֶת בָּנָיו, וַיֹּאמֶר לָהֶם פְּרוּ וּרְבוּ וּגְו', רַבִּי אָבָא פִתַּח וְאָמַר, (משלי י כב) בְּרַכַּת יְהו"ה הִיא תַעֲשִׂיר וְלֹא יוֹסִיף עֹצֵב עֲמָהּ, בְּרַכַּת יְהו"ה דָּא שְׂכִינְתָּא, דְּאִיהִי אֶתְפַּקְדָּא עַל בְּרַכָּאן

מתוך מדבש

רוּחַ מְסֻבָּא מִן עֲלָמָא עֲתִיד הַקב"ה לְהַעֲבִיר וּלְבַטֵּל אֶת רוּחַ הַטּוֹמָאָה מִן הָעוֹלָם. כְּמָה דְּכְתִיב וְאֵת רוּחַ הַטּוֹמָאָה אֶעֱבִיר מִן הָאָרֶץ פ"י אֶת הַיֵּצֶר הָרַע אֲבַטֵּל מִן הָעוֹלָם, וְכְתִיב בִּלְעַם הַמּוֹת לְנֹצֶחַ פ"י לְעִתִּיד לְבֹא יִבְטֵל הַקב"ה אֶת הַמּוֹת לְעוֹלָם, וּמָחָה ה' אֱלֹהִי"ם דְּמַעָּה מַעַל כָּל פָּנִים וַיִּקְנֹחַ וַיִּשְׁבִּית דְּמַעַת הַבְּכִי מַעַל פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת, וְחִרְפַת עֲמוֹ יִסִּיר פ"י שְׁלֹא יִמְצָא עוֹד מִי שִׁיחֲרַף אֶת יִשְׂרָאֵל, מַעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי כָל יִשְׂרָאֵל יִשְׁכּוּ לְאַרְצָם וְלֹא יִמְצָא שׁוֹם אִישׁ גּוֹלָה בְּכָל הָאָרֶץ וְלֹא יִחַרְפוּ עוֹד לְיִשְׂרָאֵל. כִּי ה' דְּבַר וּבִידּוֹ לְאַמַּת דְּבִרְיָ, וְזִמִּין קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְאַנְהָרָא לְסִינְהָרָא, וְלֹאֲפָקָא לָהּ מִחֲשׁוּכָא בְּגִין הֵהוּא חוּיָא בִישָׁא וְעֲתִיד הַקב"ה לְהַאֲוִיר לְהַמְלָכוֹת, וְלְהוֹצִיא אוֹתָהּ מִמָּה שֶׁנִּחְשְׁכָה מִחַמַּת הַנֶּחֱשׁ הָרַע. כְּמָה דְּכְתִיב וְהָיָה אֹרֶךְ הַלְבָנָה שְׁהִיא הַשְּׂכִינָה כְּאֹרֶךְ הַחֲמָה שְׁהִיא ז"ל, וְאֹרֶךְ הַחֲמָה יִהְיֶה שְׁבַעֲתִים כְּאֹרֶךְ שְׁבַעַת הַיָּמִים פ"י שׁו"א יִקְנֵל הָאֵרֶץ מו"ט דַּעֲמִיק, וּמִפְּרֵשׁ מְאִי אֹרֶךְ שִׁיֵּאִיר הַקב"ה לְעִתִּיד לְבֹא, וְאֹמַר הֵהוּא אֹרֶךְ דְּגִנְיָז לִיהָ קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּעוֹבְדָא דְּבְרָאשִׁית אוֹתוֹ הָאֹרֶךְ שֶׁנֶּחֱשָׁה בְּמַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית. (רמ"ק וכו' פ' וּמִפְּרֵשׁ)

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִי"ם אֶת נֹחַ וְאֶת בָּנָיו, וַיֹּאמֶר לָהֶם פְּרוּ וּרְבוּ וּגְו', רַבִּי אָבָא פִתַּח וְאָמַר הַקִּדִּים לְפָרֵשׁ מִשְׁכַּח בְּרַכַּת ה' הִיא תַעֲשִׂיר פ"י הַבְּרָכָה שְׁנוֹתָן ה' הִיא מַעֲשֵׂרֵת אֶת הָאָדָם, וְלֹא יוֹסִיף עֹצֵב עֲמָהּ פ"י עִם הַבְּרָכָה לֹא יִצְטָרֵךְ לְהוֹסִיף עוֹד עֲצוּב וַיִּגְעֶה כְּדִי לְהַרְבוֹת הוּן כִּי דִי לוֹ בְּבִרְכָּה שֶׁבְּרָכוּ ה' וּמִמֶּנָּה לְבַד יַעֲשִׂיר, וּמִפְּרֵשׁ בְּדֶרֶךְ הַסּוֹד בְּרַכַּת יְהו"ה דָּא שְׂכִינְתָּא הַשְּׂכִינָה נִקְרָאת בְּרַכַּת יְהו"ה כִּי הִיא הַבְּרִיכָה הָעֲלִיוֹנָה שֶׁבָּהּ מִשְׁפִּיעַ ז"א הַנִּקְרָא יְהו"ה אֶת הַבְּרִיכוֹת, דְּאִיהִי אֶתְפַּקְדָּא עַל בְּרַכָּאן דְּעֲלָמָא שְׁהִיא

דעלמא, ומנה נפקי ברכאן לכלא, תא חזי מה כתיב בקדמיתא, ויאמר יהו"ה לנח בא אתה וכל ביתך אל התיבה וגו', כמה דאתמר דמאריה דביתא יתב ליה רשו למיעאל, לבתר אתתא אמרה ליה לנפקא, בקדמיתא עאל ברשותא דבעלה, לסוף נפק ברשו דאתתא, מכאן אוליפנא מאריה (דף עא ע"א) דביתא יעיל, ואתתא תפיק, הדא הוא דכתיב וידבר אלהי"ם אל נח לאמר צא מן התיבה, דרשו הוה בידהא לאפקא ליה לאושפיזא ולא לאעלאה ליה.

פיון דנפק, יתב מתנן לה, בגין דאיהי בביתא וביתא בידהא, ואנון מתנן דיתב לה בגין לאסגאה לה רחימותא דבעלה, מכאן אוליפנא

מתוך מדבש

נמננה לקבל הברכות מז"א עבור כל העולם, ומנה נפקי ברכאן לכלא וגם נקראת ברכה לפי שממנה יוצאות הברכות לכל העולם, תא חזי מה כתיב בקדמיתא בא וראה מה כתיב בתחלה, ויאמר ה' לנח בא אתה וכל ביתך אל התיבה וגו' שפירושו כמה דאתמר דמאריה דביתא יתב ליה רשו למיעאל כמו שנאמר שהבעל הבית שהוא השם הוי"ה סוד ז"א נתן רשות לנח ליכנס לתיבה, לבתר אתתא אמרה ליה לנפקא אח"כ המלכות אמרה לו לצאת כדלהלן, כי הרשות בידה להוציא ולא להכניס, בקדמיתא עאל ברשותא דבעלה בתחלה נכנס ברשות הבעל שהוא ז"א, לסוף נפק ברשו דאתתא ולסוף יצא ברשות האשה שהיא המלכות, מכאן אוליפנא מכאן למדנו דרך ארץ, כי מאריה (דף עא ע"א) דביתא יעיל הבעל הבית יכניס את האורח לביתו, ואתתא תפיק ובהגיע הזמן האשה תוציאו פ"י תשלחו, הדא הוא דכתיב וידבר אלהי"ם אל נח לאמר צא מן התיבה פ"י המלכות הנקראת אלהי"ם אמרה לו צא, דרשו הוה בידהא לאפקא ליה לאושפיזא ולא לאעלאה ליה כי רשות היתה בידה להוציא את האורח פ"י את נח, ולא להכניסו. (רמ"ק ונ"פ ומפרשים)

פיון דנפק, יתב מתנן לה, בגין דאיהי בביתא, וביתא בידהא כיון שיצא האורח שהוא נח מן הבית שהוא התיבה, הקריב קרבנות ועי"ז העלה מ"ן למלכות ומיקנה, ובזה נתן מתנות להשכינה שהיא בעלת הבית, לפי שהיא היתה מספקת כל צרכי נח והבריות שהיו אתו בתיבה, כאשר שהיא תמיד בבית וכל הנהגת הבית היא בידה והיא המספקת כל צרכי האורח, לכן הדרך הוא שהאורח נותן לה מתנות, ואנון מתנן דיתב לה בגין לאסגאה לה רחימותא דבעלה ואלו המתנות שנתן לה הוא כדי להרבות לה אהבה עם בעלה בראותו כי מצאה חן בעיני כל רואיה, ור"ל שעי"ה המ"ן שהעלתה המלכות ממעוררים ירדות המ"ד דו"ל ונעשה יסוד זו"ן, מכאן אוליפנא

אורח ארעא לאושפיזא, (למיהב בידא דבעלה כד נפק יתב מתנן לאתתיה, ולא בידה, ובגין כך פיון דיהב ליה מתנן), ועל דא לבתר דיהב לה מתנן, לאסגאה לה רחימותא בבעלה, (נ"א פיון דנפק יתב מתנן ובכופון בידא דבעלה, למיהב לאתתיה, ולמחדרי כה ולאסגאה לה רחימותא בבעלה, הךא הוא דכתיב ויקח מכל וגו' ויעל עולות במזבח, אליו מתנן דיהב בידא דבעלה, בגין לאסגאה לה רחימותא בעלמא, ומכאן אוליפנא אורח ארעא לאושפיזא, דיהב מתנן בידא דבעלה לאתתיה, ולא בידהא, ועל דא ויעל עלת במזבח, קורבנא לדוכרא, לאסגאה רחימותא בבעלה ברכא ליה), ברכיה, דכתיב ויברך אלהי"ם את נח ואת בניו ויאמר להם פרו ורבו וגו', ובגין כך כתיב (משלי י כב) ברכת יהו"ה היא תעשיר ודאי כמה דאתמר. ולא יוסיף עצב עמה, רזא דכתיב (בראשית ג יז) בעצבון תאכלנה, עצבון עצבו ורוגזא בלא נהירו דאנפין, כד אתחשף סיהרא וברכאן לא משתכחי, בעצבון סטרא דרוחא אחרא דאמנע ברכאן מעלמא, ובגין כך ולא יוסיף עצב עמה, ודא הוא רזא דכתיב (שם ח כא) לא אוסיף לקלל עוד את האדמה.

מתוק מדבש

אורח ארעא לאושפיזא מכאן למדנו דרך ארץ לאורח שכשיוצא מן הבית יתן מתנות לבעלת האכסניא, ועל דא לבתר דיהב לה מתנן לאסגאה לה רחימותא בבעלה ברכא ליה (ה"ג נס' ד"א) ולכן אחר שנתן לה מתנות להרבות אהבה עם בעלה היא ברכה אותו, ור"ל אחר שקבלה שפע היחוד מו"ל נרצה את נח והשפיעה לו משפע ההוא, דכתיב ויברך אלהי"ם את נח ואת בניו ויאמר להם פרו ורבו וגו', ובגין כך כתיב ברכת ה' שהיא השכינה, היא תעשיר ודאי כמה דאתמר כי ממנה נמשכות הברכות והעשירות להתחתונים, ומש"כ ולא יוסיף עצב עמה, רזא סוד הפסוק הוא דכתיב אצל קללת אדה"ר בעצבון תאכלנה שפירושו עצבון, עצבו ורוגזא בלא נהירו דאנפין מורה על עצבות ורוגז בלא הארת פני השכינה, והיינו כד אתחשף סיהרא וברכאן לא משתכחי כאשר נחשך אור השכינה בעונות התחתונים ואז אין הברכות נמצאות, אז נאמר בעצבון תאכלנה, והטעם כי האכילה היא באמצעות סטרא דרוחא אחרא דאמנע ברכאן מעלמא הסטרא אחרא שמונע ברכות מן העולם, ובגין כך לכן כתיב כשברכת ה' תעשיר אז ולא יוסיף עצב עמה פ"י שאז תהיה ברכתה שלימה ותתבטל קללת העצבון, ר"ל כשהשכינה מאירה אז ברכתה תהיה ברכת ה' מבלי שיתערב זר בברכה ההיא, ודא הוא רזא דכתיב כשבירכה השכינה את נח לא אוסיף לקלל עוד את האדמה ותקבל שפעה מהמלכות ולא מהסטרא אחרא, ועוד יש לפרש בפסוק ולא אוסיף, שלא אתן

וּמִוֹרְאֲכֶם וַחֲתָכֶם יִהְיֶה, מִכָּאן וּלְהֵלָא יֵהא לְכוּן דִּיּוֹקְנִין דְּבִנֵּי נָשָׂא, דִּהָא בְּקַדְמִיתָא לֹא הָווּ דִּיּוֹקְנִין דְּבִנֵּי נָשָׂא, תָּא חֲזִי בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב (שם מ ו) בְּצִלָּם אֱלֹהִיִּים עָשָׂה אֶת הָאָדָם, וּכְתִיב (שם ה א) בְּדַמּוֹת אֱלֹהִיִּים עָשָׂה אוֹתוֹ, כִּיּוֹן דְּחִטּוֹ אֲשַׁתְּנוּ דִּיּוֹקְנֵיהּ מִהָהוּא דִּיּוֹקְנָא עֲלָא, וְאַתְּהֶפְכוּ אֲנוּן לְמַדְחַל מִקְמֵי חִיוּן בְּרָא, בְּקַדְמִיתָא כָּל בְּרִיין דְּעֵלְמָא זְקָפְן עֵינִין וַחֲמָאן דִּיּוֹקְנָא קְדִישָׁא עֲלָא, וְזַעֲאן וְדַחֲלִין

מתוק מדבש

עוד רשות להנחש המקולל הנקרא עצב להעציב ולהחשיך אור השכינה הנקראת אדמה, אלא תאיר אל עבר פניה ואז היא תשפיע שפע ברכות לעולם. (רמ"ק וכו"פ ומפרשים)

להבין מאמר הבא נקדים מש"כ הכתם פז והרמ"ק, כי האדם נברא בצלם אלהים ובעוד שצלם הזה שלם באדם הנה יהיה מוראו ופחדו על כל הבריות כולם, על הבהמות והחיות והעופות, לפי שהוא דומה לאדם העליון בסוד ודמות פניהם פני אדם, אשר כל הפנים העליונים שהם פני אריה פני שור פני נשר פונים ומשועבדים אל פני האדם, כי הוא המשפיע ואין להם שפע אלא על ידו, לכן כולם יראים ממנו, וכן האדם למטה כל הפנים התחתונים של כל החיות נזונים על ידו והוא להם לאלוה, לכן כולם משועבדים ונכנעים אליו והוא רודה בכולם, כמ"ש כל שתה תחת רגליו, אבל כשמשחית האדם מראהו ותוארו מתואר אדם העליון, הוא יורד אל פני אדם בליעל איש און שהוא האדם דקליפה, ואז נמשל כבהמות נדמה, וכל ברואי מטה שולטים עליו כי סר צלו מעליו, וכמחז"ל (שנא קנא ע"ב) אין חיה שולטת באדם עד שנדמה לו כבהמה, ואמר כי הדור הרע ההוא של דור המבול השחיתו צלמם ברוע מעלליהם, אבל אחר המבול הבטיחם הקב"ה שיחזור להם הצלם אלהים, ומתוך כך יהיה מוראכם וחתכם על כל חית הארץ כבראשונה בתחלת הבריאה, ועוד יבאר כי שומר תורה לא ידע דבר רע וצלמו לא יסור ממנו ולא ישתנה, וכל רואיו יכירו כי הוא בצלם אלהים ויראו ממנו, ובהפוך העובר על התורה יסור צלו מעליו, ולא זה בלבד שלא יראו ממנו אלא הוא יתירא מהם, ובע"ה בזה תבין מאמר הבא.

וּמִוֹרְאֲכֶם וַחֲתָכֶם יִהְיֶה פִּירוּשׁוֹ כִּי מִכָּאן וּלְהֵלָא אַחַר יְצִיאַתְכֶם מִן הַתִּיבָה, יֵהא לְכוּן דִּיּוֹקְנִין דְּבִנֵּי נָשָׂא תִּהְיֶה לָכֵם צוּרַת בְּנֵי אָדָם, דִּהָא בְּקַדְמִיתָא לֹא הָווּ דִּיּוֹקְנִין דְּבִנֵּי נָשָׂא כִּי מִקּוּדָם הַמְּבּוּל לֹא הִיתָה לָהֶם צוּרַת בְּנֵי אָדָם, וּמִפְרֹשׁ תָּא חֲזִי בְּקַדְמִיתָא בָּא וְרָאָה כִּי בַתְּחִלָּה כְּתִיב בְּצִלָּם אֱלֹהִיִּים עָשָׂה אֶת הָאָדָם, וּכְתִיב בְּדַמּוֹת אֱלֹהִיִּים עָשָׂה אוֹתוֹ לִכֵּן יִרְאוּ כָּל הַחַיּוֹת מֵהַצֶּלֶם אֱלֹהִיִּים שֶׁהִיָּה לָהֶם, כִּיּוֹן דְּחִטּוֹ אֲשַׁתְּנוּ דִּיּוֹקְנֵיהּ מִהָהוּא דִּיּוֹקְנָא עֲלָא וְאַתְּהֶפְכוּ אֲנוּן לְמַדְחַל מִקְמֵי חִיוּן בְּרָא כִּיּוֹן שֶׁחִטּאוּ נִשְׁתַּנְּתָה צוּרַתָם מֵאוֹתָה צוּרָה וְצִלָּם אֱלֹהִיִּים שֶׁהִיתָה לָהֶם, וְאִז נִתְהַפְּכוּ הֵם לִירָא מִפְּנֵי חַיּוֹת הָעֵר, בְּקַדְמִיתָא כָּל בְּרִיין דְּעֵלְמָא זְקָפְן עֵינִין וַחֲמָאן דִּיּוֹקְנָא קְדִישָׁא עֲלָא וְזַעֲאן וְדַחֲלִין מִקְמֵיהּ בַּתְּחִלָּה כָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁבְּעוֹלָם הָיוּ זֻקְפוֹת

מקמיה, פִּינֹן דְּחִטּוֹ אֲתַהֲפֹךְ דִּיּוֹקְנֵיהּוּ מְעִינֵיהּוּ לְדִיּוֹקְנָא אַחְרָא, וְאֲתַהֲפֹךְ דְּבִנֵּי נָשָׂא זְעִין וְדַחֲלִין מִקְמִי שְׁאָר בְּרִיין.

תָּא חֲזִי כָּל אַנּוּן בְּנֵי נָשָׂא דְלֹא חֲטָאן קָמִי מְאָרִיהוֹן וְלֹא עֲבָרִין עַל פְּקוּדֵי אֲוִרֵיתָא, זִיו דִּיּוֹקְנָא דְלַהוֹן לֹא אֲשַׁתְּנִי מַחֲזִיו דִּיּוֹקְנָא עֲלָאָה, וְכָל בְּרִיין דְּעֲלָמָא זְעִין וְדַחֲלִין קָמִיהּ, וּבִשְׁעָתָא דְּבִנֵּי נָשָׂא עֲבָרִין עַל פְּתַגְמֵי אֲוִרֵיתָא, אֲתַחֲלֹף דִּיּוֹקְנָא דְלַהוֹן, וְכִלְהוּ זְעִין וְדַחֲלִין מִקְמִי בְּרִיין אַחֲרָנִין, בְּגִין דְּאֲתַחֲלֹף דִּיּוֹקְנָא עֲלָאָה, וְאֲתַעֲבֵר מְנִייהּ, וּכְדִין שְׁלִטִי בְּהוּ חֵיוֹת בְּרָא, דְּהָא לֹא חָמוּ בְּהוּ הָהוּא דִּיּוֹקְנָא עֲלָאָה בְּדַקְחֵזִי. וְעַל כֵּן הִשְׁתָּא פִּינֹן דְּעֲלָמָא אֲתַחֲדַשׁ כְּמִלְקָדְמִין, בְּרִיךְ לֹון בְּרַבְתָּא דָּא, וְשְׁלִיט לֹון עַל כָּלָא, כְּמָה דָּאֲתָּ אָמַר וְכָל דְּגֵי הָיִם

מתוק מדבש

עִינֵיהֶם וּרְאוּת הַצּוּרָה הַקְדוּשָׁה הָעֲלִיוֹנָה שֶׁל הָאָדָם וּמִזְדַּעְזְעוֹת וִירָאוּת מִפְּנֵי, פִּינֹן דְּחִטּוֹ אֲתַהֲפֹךְ דִּיּוֹקְנֵיהּוּ מְעִינֵיהּוּ לְדִיּוֹקְנָא אַחְרָא כִּיּוֹן שַׁחֲטָאוּ נִתְהַפְכָּה צוּרְתָם בְּעִינֵיהֶם שֶׁל הַחַיּוֹת לַצּוּרָה אַחֲרָת, וְאֲתַהֲפֹךְ דְּבִנֵּי נָשָׂא זְעִין וְדַחֲלִין מִקְמִי שְׁאָר בְּרִיין וְנִתְהַפְךְ הַדְּבָר שֶׁבִּנֵּי אָדָם זְעִים וִירָאִים מִפְּנֵי שְׁאָר הַבְּרִיּוֹת. (רמ"ק ו"פ)

תָּא חֲזִי כָּל אַנּוּן בְּנֵי נָשָׂא דְלֹא חֲטָאן קָמִי מְאָרִיהוֹן וְלֹא עֲבָרִין עַל פְּקוּדֵי אֲוִרֵיתָא בָּא וּרְאָה כָּל אֱלֹו בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא חֲטָאוּ לִפְנֵי קוֹנֵם וְלֹא עֲבָרוּ עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, זִיו דִּיּוֹקְנָא דְלַהוֹן לֹא אֲשַׁתְּנִי מַחֲזִיו דִּיּוֹקְנָא עֲלָאָה זִיו צוּרָה שֶׁלֹּהֶם לֹא נִשְׁתַּנָּה מִמְרָאָה הַצּוּרָה הָעֲלִיוֹנָה, וְכָל בְּרִיין דְּעֲלָמָא זְעִין וְדַחֲלִין קָמִיהּ וְכָל הַבְּרִיּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם זְעוֹת וִירָאוּת מִפְּנֵי, וּבִשְׁעָתָא דְּבִנֵּי נָשָׂא עֲבָרִין עַל פְּתַגְמֵי אֲוִרֵיתָא אֲתַחֲלֹף דִּיּוֹקְנָא דְלַהוֹן וּבִשְׁעָה שֶׁבִּנֵּי אָדָם עוֹבְרִים עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה נִחֲלַפְתָּ צוּרְתָם, וְכִלְהוּ זְעִין וְדַחֲלִין מִקְמִי בְּרִיין אַחֲרָנִין וְאִזְ הֵם כּוֹלֵם זְעִים וִירָאִים מִפְּנֵי בְּרִיּוֹת הָאֲחֵרוֹת, בְּגִין דְּאֲתַחֲלֹף דִּיּוֹקְנָא עֲלָאָה וְאֲתַעֲבֵר מְנִייהּ לִפְנֵי שֶׁנִּתְחַלְפָה צוּרָה הָעֲלִיוֹנָה שֶׁלֹּהֶם וְעֲבָרָה מֵהֶם, וּכְדִין שְׁלִטִי בְּהוּ חֵיוֹת בְּרָא וְאִזְ שׁוֹלְטוֹת בֵּהֶם חֵיוֹת הַשָּׂדֶה, דְּהָא לֹא חָמוּ בְּהוּ הָהוּא דִּיּוֹקְנָא עֲלָאָה בְּדַקְחֵזִי כִּי לֹא רְאוּת בֵּהֶם אוֹתָה הַצּוּרָה הָעֲלִיוֹנָה הָרְאוּיָה לָהֶם.

וְעַל כֵּן הִשְׁתָּא פִּינֹן דְּעֲלָמָא אֲתַחֲדַשׁ כְּמִלְקָדְמִין וְלִכְּן עָתָה אַחֲרֵי הַמַּבּוּל שֶׁהָעוֹלָם נִתְחַדַּשׁ כְּבִתְחֻלָּה, בְּרִיךְ לֹון בְּרַבְתָּא דָּא וְשְׁלִיט לֹון עַל כָּלָא בְּרַךְ אוֹתָם הַקַּב"ה בְּרַכָּה זֹו שֶׁנָּתַן לָהֶם אֶת הַצֶּלֶם אֱלֹהִיִּים, וְהִשְׁלִיט אוֹתָם עַל כָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם כְּמָה דָּאֲתָּ אָמַר וּמוֹרֵאכֶם וַחֲתֻכֶּם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם בְּכָל אֲשֶׁר תִּרְמַשׁ הָאָדָמָה וְכָל דְּגֵי הָיִם

בִּידְכֶם נִתְּנוּ, וְאֶפִּילוּ נֻנִּי יִמָּא, רַבִּי חֲזִיא אָמַר, בִּידְכֶם נִתְּנוּ מִקְדָּמַת דְּנָא, דְּכַד בְּרָא קֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵמָא, מָסַר כֹּלָא בִּידֵהוּן, דְּכַתִּיב (שם א כח) וַרְדּוּ בְּדָגַת הַיָּם וּבַעֲוַף הַשָּׁמַיִם וְגו'.

וַיִּבְרַךְ אֱלֹהִי"ם אֶת נֹחַ, רַבִּי חֲזַקְיָה פָּתַח, (תהלים לב א) לְדוֹד מִשְׁכִּיל אֲשֶׁרִי נָשׁוּי פֶשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה, הָאִי קָרָא אוֹקְמוּהָ, אָבֵל קָרָא דָא בְּרִזָּא דְּחִכְמָתָא אֲתָמַר, דְּהָא תַּנִּינָן בַּעֲשָׂרָה זַיְנֵי שְׁבַחָא שְׁבַח דְּוֹד לְקֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְחַד מַנְיֵיהּ מִשְׁכִּיל, וְהוּא דְּרָגָא חַד מֵאֲנוּן עֲשָׂרָה, וְדוֹד אֲתַקִּין גְּרָמִיָּה עַד לָא יִשְׁרֵי עָלּוּי הָאִי דְּרָגָא, אֲשֶׁרִי נָשׁוּי פֶשַׁע, דְּהָא בַּשְּׁעָתָא דְּקֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַקִּיל חוֹבֵי וְזִכּוּן דְּבִנֵּי נָשָׂא, דְּהָאִי

מתוק מדבש

בִּידְכֶם נִתְּנוּ פִּירוּשׁ וְאֶפִּילוּ נֻנִּי יִמָּא וּאֶפִּילוּ דְּגִי הֵים שְׁהֵם אִינֵם בְּכָלֵל הַפְּנִים הַעֲלִיוֹנִים וְהֵם לֹא נִיצְלוּ בִּזְכוּת נֹחַ עכ"ל נִיתְּנוּ בִּידֵי בְנֵי אָדָם, רַבִּי חֲזִיא פְּלִיג אֲדִלְעִיל וְסִבֵּר שְׁלֹא הוֹצֵרְכוּ מִחֲדָשׁ לְבִרְכַּת הַצֵּלָם אֱלֹהִי"ם לְפִי שְׁהִיוּ צְדִיקִים וְלֹא נִסְתַּלַּק מֵהֶם, וְלִכְךָ אָמַר שְׁמִשׁ"כ בִּידְכֶם נִתְּנוּ אֵין הַכּוֹנֶה שְׁנִיתְּנוּ עֵתָה בִּידְכֶם, אֲלֵא הַכּוֹנֶה שְׁנִיתְּנוּ מִקְדָּמַת דְּנָא עוֹד מִלְּפָנֵי זֶה מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא אֲדָה"ר, וּמִפְרֹשׁ דְּכַד בְּרָא קֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵמָא מָסַר כֹּלָא בִּידֵהוּן כִּי כֹאשֶׁר בְּרָא הַקִּב"ה אֶת הָעוֹלָם מִסֵּר אֶת כָּל הַבְּרִיּוֹת בִּידֵיהֶם שֶׁל אָדָם וְחוּהָ, דְּכַתִּיב וַרְדּוּ בְּדָגַת הַיָּם וּבַעֲוַף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל חַיָּה הַרּוֹמֶשֶׁת עַל הָאָרֶץ, הִרִי שְׁהֵם מִשְׁלוּ עַל הַכֹּל, וְכוּנַת הַפְּסוּק שֶׁאָמַר לוֹ הַקִּב"ה לִנְח שִׁידַע שְׁמוֹרָאִם יִהְיֶה עַל כָּל הַבְּרוּאִים, לְפִי שֶׁכִּבֵּר נִיתְּנוּ בִּידֵם בְּזֶמֶן אֲדָה"ר. (כ"פ וּמִפְרָשִׁים)

וַיִּבְרַךְ אֱלֹהִי"ם אֶת נֹחַ כְּדִי לְפָרֵשׁ פְּסוּק זֶה רַבִּי חֲזַקְיָה פָּתַח לְפָרֵשׁ מִשׁ"כ לְדוֹד מִשְׁכִּיל אֲשֶׁרִי נָשׁוּי פֶשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה פִּי אֲשֶׁרִי לְמִי שֶׁנִּמְחַל פֶּשַׁעוֹ וְנִתְּכַסֶּה חֲטָאוֹ שְׁלֹא יִזְכֵּר עוֹד, וְאָמַר הָאִי קָרָא אוֹקְמוּהָ פְּסוּק זֶה כִּבֵּר הָעֲמִידוֹ וּפִירְשׁוֹ חֲז"ל, אָבֵל קָרָא דָא בְּרִזָּא דְּחִכְמָתָא אֲתָמַר אָבֵל פְּסוּק זֶה בְּסוּר הַחֲכָמָה נֹאמַר, דְּהָא תַּנִּינָן כִּי לְמַדְנֵנוּ בְּפִסְחִים קִיז ע"א, בַּעֲשָׂרָה זַיְנֵי שְׁבַחָא שְׁבַח דְּוֹד לְקֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּעֲשָׂרָה מִינֵי שְׁבָחִים שִׁיבַח דוֹד לְהַקִּב"ה בְּסִפְר תְּהִלִּים, וְהֵם, בְּנִיצוּחַ, בְּנִיגוֹן, בְּמִשְׁכִּיל, בְּמִזְמוֹר, בְּשִׁיר, בְּאֲשֶׁרִי, בְּתִהִלָּה, בְּתַפְלָה, בְּהוֹדָאָה, בְּהַלְלוּיָהּ, וְחַד מַנְיֵיהּ מִשְׁכִּיל, וְהוּא דְּרָגָא חַד מֵאֲנוּן עֲשָׂרָה וְאַחַד מֵהֶם הוּא מִשְׁכִּיל וְהוּא מִדְּרַגַּת הַיִּסּוּד הַנִּקְרָא מִשְׁכִּיל שְׁהוּא אַחַת מֵהָעֲשָׂר סְפִירוֹת, וְדוֹד אֲתַקִּין גְּרָמִיָּה עַד לָא יִשְׁרֵי עָלּוּי הָאִי דְּרָגָא וְדוֹד תִּיקֵּן אֶת עֲצָמוֹ הֵיטֵו שְׁתִּיקֵּן אֶת מִדְּרַגְתּוֹ שְׁנִמְלֻכּוֹת, עַד שֶׁלֹּא שָׁרָה עַל הַמְּלָכוֹת מִדְּרַגַּת הַיִּסּוּד, וּ"ש, לְדוֹד, שְׁקוּדִס תִּיקֵּן אֶת מִדְּרַגְתּוֹ שְׁנִמְלֻכּוֹת וְאִז, מִשְׁכִּיל, פִּי שְׁרָה עָלָיו הַיִּסּוּד, וְאַחֲרַיִם שְׁרָה הַיִּסּוּד עַל הַמְּלָכוֹת אִז נֹאמַר אֲשֶׁרִי נָשׁוּי פֶשַׁע פִּירוּשׁוֹ אֲשֶׁרִי אָדָם שֶׁכִּשְׁשׁוּקִלִים מַעֲשִׂיו הַקִּב"ה מְסִייעַ שִׁיזְכֶּה בְּרִין, דְּהָא בַּשְּׁעָתָא דְּקֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַקִּיל חוֹבֵי וְזִכּוּן דְּבִנֵּי נָשָׂא כִּי

ואתם פרו ורבו וראשית ב' ו' בהני ברכאז לא אשתכחו נקבי. אלא את

